



laiškai stuviams

/ may 1987



MOTINAI (eil.)	145	V. Putinas-Mykolaitis
HIMNAS DANGIŠKAJAI MOTINAI (eil.)	147	Šankara
PRIIMKIME VIENAS KITĄ	148	Chiara Lubich
LIETUVIŠKOSIOS KATALIKYBĖS ŠAKNŲ BEIEŠKANT	149	Vytautas Bagdanavičius, M.I.C.
VERKIANČIOJI MADONA	153	Alfonsas Grauslys
PAVĖLUOTAS LAIŠKAS MAMAI	155	Kun. Jonas
KODĖL SKAITYTI ŠV. RAŠTĄ?	157	P. Daugintis, S.J.
MARIJOS APSIREIŠKIMAI MEDJUGORJE	159	Irena Šerelienė
KOKIE TĖVAI, TOKIE VAIKAI	165	Bruno Markaitis, S.J.
10-35 METŲ LIETUVIŲ KILMĖS JAUNOJI KARTA		
PASAULYJE	169	Dr. Kęstutis Trimakas
AKLUMAS IR AKLIEJI	171	Vaiva Vygantaitė
TĖVYNĖJE	174	Gediminas Vakarīs
KALBA	178	Juozas Vaišnys, S.J.
ĮVAIRYBĖS	179	Red.
TRUMPAI IŠ VISUR	179	Juoz. Pr.

Šis numeris iliustruotas keliomis nuotraukomis iš Čiurlionio galerijoje suruoštos parodos Vasario 16-osios proga. Viršelio piešinys — Rasos Sutkutės.

Laiškai **Lietuviams** — Letters to Lithuanians (ISSN 00301-540) is published monthly except July/August, when bimonthly, for \$10.00 a year by Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 2345 West 56th Street, Chicago, IL 60636. Second class postage paid at Chicago, IL and additional mailing offices. POSTMASTER: Send address changes to **Laiškai Lietuviams**, 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636.



*religinės ir tautinės
kultūros žurnalas*

1987 / GEGUŽĖ-MAY / VOLUME XXXVIII, NO. 5

Vincas Mykolaitis-Putinas

MOTINAI

Tas vakaras kaip krištolas,
O tolyje varpai.
Toki, motute, vakarą
Ir tu mane supai.

Pro langą saulė leidosi
Pašvaiste ugnine, —
Tu, poteri kalbėdama,
Meldeisi už mane,

Kad aš užaugčiau didelis,
Ir sveikas, ir gražus, —
O saulė žarstė vygėje
Tuos žėrinčius dažus.

Paskui atėjo sutemos,
Juoda rudens naktis.
Per naktį alpo motinos
Nerimstanti širdis.

Kai išklydau iš tėviškės,
Atsimenu gerai,
Galulaukės arimuose
Liepsnojo vakarai.

O kai grįžau pavasarį
Su paukščiais iš pietų,
Audringi rinkos debesys
Ant tėviškės skliautų.

Radau tave palinkusią,
Kaip obelį laukuos.
Ne, nebedaug tau nemigų
Gegutė iškukuos. . .

Ak, rodos, vakar, užvakar,
Motut, mane supai,
O štai tą tylų vakarą
Tau skambina varpai.



Vytautas Ignas

Pavasaris, 1987

Šankara

HIMNAS DANGIŠKAJAI MOTINAI

*Kaip šauktis turėčiau,
Kad kelią laimėčiau,
Kuriuo aš pasiektčiau, o Motin, tave!
Karščiausiai maldausiu,
Gal laimės tos gausiu
Kaip, Motin, bent kartą išvysti tave!*

*Kaip ženklą tą rasti,
Kurs gali nuvesti
Palaimos keliu pas tave, nežinau;
Bet tu savo kelią,
Kai širdį man gelia,
Parodyt galėsi, tikrai numanau.*

*Aš gimęs aklybėj,
Neturto nuogybėj,
Kad gera daryčiau, stokoju jėgų.
Lyg proto netekęs,
Tavim nesu sekęs,
Ilsėjęsis tykiai prie kojų tavų.*

*Atleiski mums kaltę,
Kuo mes nusikaltę,
Atleisk savo vaikui, pasaulio šviesa!
Mes sūnūs netikę,
Šion žemėn įnikę,
Bet tu dangiškoji, tu Motin gera!*

*O, Motin šventoji,
Ties sostu tavuoju
Tau, garbę beteikia sūnų daug gerų.
Iš tų, kur gyvena,
Tave dar kiek mena,
O, Motin, blogiausias sūnus aš esu.*

*Skubu aš tą mintį
Po kojų paminti,
Jog motina mano jau man nepadės;
Mes sūnūs netikę,
Šion žemėn įnikę,
Bet motiną blogą kas rasti galės.*

*O, Motin pasaulių,
Kodėl gi apgaulė
Neleido prie kojų suklupt pas tave?
Kodėl neskubėjau,
Kodėl tau nedėjau
Aukos, kur pagerbti galėtų tave!*

*Bet tu, Motinėle,
Paskatinsi vėlei
Liepsningai kūrentis man ugnį širdies.
Mes sūnūs netikę,
Šion žemėn įnikę,
Bet motiną blogą kas rasti galės.*

Vertė A. TYRUOLIS

Šankara (Šankaracarya), gyvenęs 788-820 m. po Kr., indų filosofas ir poetas, vienas iš žymiųjų induizmo reformatorių. Savo raštuose skelbė Visatos sielą (Advaita-Vedanta). Parašė komentarus “Bhagavadgitai” (Vydūno vertimas į lietuvių k.) ir “Upanišadoms”. Rašė himnus Šivai, Višnui, Dėvi (t.y. dangiškajai arba dieviškajai motinai), maldaudamas nuodėmių atleidimo. Būdinga, kad populiarioji Maironio giesmė “Marija, Marija” turi panašią metriką (amfibrachinius šešiaeilius pagal formulę aabccb), bet tik vokiškoj Otto von Glasenappo versijoje, nes sanskritiškas originalas (antrašte “Devi-aparadha-ksamapana-stotram”, t.y. “Himnas prašant dieviškąją motiną atleidimo už įžeidimus”) sueiliuotas nerimuotais ketureiliais su vad. “vidiniu rimu”. Kadangi Glasenappo vertimas rinkiny “Indische Gedichte” (Indiški eilėraščiai) tepasirodė 1925 m., o Maironio eilėraštis buvo įdėtas jau į pirmąją “Pavasario balsų” laidą (1895), reikia manyti, kad eilėdarų panašumas yra atsitiktinumo reikalas. Maironio vertimai iš indų “Rigvedos” buvo atlikti jau vėlesniais laikais ir V. Zaborskaitės teigimu (jos studijoje “Maironis”, Vilnius, 1968), buvę versta greičiausiai iš lenkų kalbos, nors yra žinių, kad galėjo būti versta ir iš vokiečių kalbos (Maironis ypač mėgęs Goethės ir Šilerio poeziją. Čia Šankaros himno vertimas duodamas pagal minėto Glasenappo versiją abiejų kūrinių, kad ir atsitiktinio palyginimo reikalui. A. T.

PRIIMKIME VIENAS KITĄ

CHIARA LUBICH

"Priimkite vienas kitą, kaip ir Kristus jus priėmė, Dievo garbei" (Rom 15,7).

Šie šv. Pauliaus žodžiai skatina atnaujinti mūsų gyvenime tarpusavio brolišką meilę. Kas jį paskatino taip rašyti? Skirtingos kultūros ir religinis įvairumas, narių atsiėmimas iš savo praeities, galėjo sukelti pirmųjų krikščionių bendruomenėse nesutarimus ir vienybės stoką. Pavyzdžiui, graikų-romiečių srityse dalis žmonių yra buvę judaizmo išpažinėjai, kita dalis — buvę pagonys. Dėl to ten galėjo įsivyrėti tendencingas ir nepalankus nusistatymas prieš vieni kitus, kai reikėjo aiškintis kokius nors pamaldumo nuostatus.

Toms problemoms įveikti šv. Paulius nerado labiau veikiančio pavyzdžio, kaip Jėzaus. Jėzus priimdavo ateinančius, visus lygiai, ar būtų jie judaizmo išpažinėjai, ar pagonys. Kai jie priėmė Evangeliją ir buvo jo atpirkti, tapo naujais žmonėmis. Kaip Jėzus darė, taip ir krikščionys turi priimti vienas kitą, nežiūrint skirtingos galvosenos.

Evangelijos vaizduoja Jėzų žemiškame gyvenime, kaip palankiai priimančią visus. Jis priėmė ypač žemiausius, menkiausius, atstumtuosius. Net nusidėjėliai ir nuo Dievo nutolę ateidavo pas jį, tikėdamiesi būti priimtais. Ypač kančioje Jėzus parodė mums savo meilę be ribų. Net matydamas ir numatydamas mūsų nesupratimą, nedėkingumą ir neištikimybę, jis atleido ir mus priėmė su begaline meile.

Jėzus parodė mums, jog mylėti reiškia priimti kitus tokius, kokie jie yra, taip kaip jis kiekvieną mūsų priėmė. Tai reiškia, kad turime kitus priimti su jų trūkumais, idėjomis, asmeniškumais. Suprantama, kad savo viduje turime jiems paruošti vietą, pirma pašalinami iš ten iš anksto susidariusią nepalankią nuomonę, teisimą, egoizmą. Tai galėtų mums atrodyti kaip sunkiausia krikščionio misijos dalis, nes ji yra priešinga mūsų nuodėmės sugadintai prigimčiai.

Kiekvienas mūsų esame skirtingi asmenys ir, be to, egoistai, vieni su kitais nesugyvename. Mes instinktyviai šalinamės nuo kitų, arba juos atstumiamė baimindamiesi, kad jie apsunkins, slopindami mūsų nepriklausomumą, patogumą, mūsų asmenį. Šaknis visų nusižengimų prieš asmenį yra kaip tik tas nesuvaldomas instinktas, dėl kurio žmonija šiai dienai kenčia. Mes galime suminėti keletą labiau matomų to blogio pasekmių. Civilinės kovos, visokie karai, rasių diskriminacija, abortai, eutanazija ir t.t.

Jėzus buvo Tėvo siųstas gelbėti žmoniją, kiekvieną žmogų, suvienyti Dievo vaikų šeimą. Jėzus tai darė, priimdamas mus tokius, kokie esame. Priimdamas tą varganą ir nuodėmingą žmoniją, jis nugalėjo neapykantą ir visas kliūtis, įnešdamas istorijon naują jėgą, vienintelę, kuri įgalina mus nugalėti visus mūsų susiskaldymus. Tuo būdu jis davė Tėvui begalinę garbę ir džiaugsmą.

Kaip mes galėtumėm pagal tuos mąstomus žodžius gyventi? Priimdami artimą su visomis jo teisėmis. Kiekvienas artimas turi teisę gyventi, dirbti, gauti teisingą atlyginimą, turėti nuosavybę, laisvę, jis turi teisę tikėtis pagarbos, teisingumo, supratimo, atidos. Tie žodžiai prašo mus meilingai priimti kūdikį, tik ką pradėtą išsčiose, taip kaip ir seną, ligonį, varguolį, neišsivysčiusį, atstumtąjį, kiekvieną kitokį, negu mes. Taip pat tie žodžiai primena priimti mūsų priešus ir priešginas. Be to, jie mums sako, kad didžiausią garbę duodame Dievui, nuoširdžiai stengdamiesi priimti artimą. Taip darydami, mes dedame pagrindus visuotiniam broliškumui ir vienybei plisti ir teikiame didžiausį džiaugsmą Dievui. Kai tikra vienybė visus jungia — kaip žinome — Jėzus ateina į mūsų tarpą ir jo buvimas su mumis viską transformuoja. Tad pasistenkime kiekvieną artimą tikrai priimti, trokšdami darbuotis, kad tarpusavio meilė įsiviešpatuotų.

Iš anglų kalbos išvertė
Kostas Paulius

LIETUVIŠKOSIOS KATALIKYBĖS ŠAKNŲ BEIEŠKANT

VYTAUTAS BAGDANAVIČIUS, M.I.C.

4. BAROKINĖ LITURGIJA

Labai vertinamas krikščioniškos mišių liturgijos istorikas Juozas A. Jungmann, S.J., pradėdamas kalbėti apie barokinę liturgiją, susitinka su klausimu, ar barokinei dvasiai buvo leista įeiti į krikščioniško pamaldumo sritį ir pasireikšti panašiai, kaip viduramžiai pasireiškė, formuodami senąją sakramentų liturgiją ("The Mass of the Roman Rite", vol. 1, Benzinger Brothers, N.Y., 142 psl.). Iš tikrųjų barokas nesidomėjo liturgija. Kontrastas tarp senosios liturgijos ir baroko dvasios buvo toks didelis, kaip tarp dviejų skirtingų pasaulių. Nauja gyvybės dvasia žemę ir dangų panėrė į vieną sūkuringą audrą. Tai dvasia, kuri buvo skirtinga nuo ramios ir didingos romėniškos maldos. Negana to, tai buvo laikai, kada krikščioniška teologinė ir religinė mintis buvo patekusi į reformacijos ir kontra-reformacijos sūkurį. Ir tuo būdu ji buvo skirtinga nuo senosios Romos tradicijos taip labai, kaip tik buvo galima krikščioniško apreiškimo rėmuose. Tai sudarė naują bazę katalikiškam mokymui (Jungmann, 142 psl.).

Tačiau kaip tik ši naujos formos katalikybė buvo lietuviškos krikščionybės apaštale. Iš to išeina bent pora labai reikšmingų išvadų. Visų pirma, lietuviškos katalikybės negalima laikyti siaura prasme viduramžiška. Ir antra, norint suprasti ir įvertinti lietuviškos krikščionybės bruožus, negalima praleisti iš akių barokinio krikščionybės sąjūdžio.

Atkreipkime dėmesį į atskirus barokinės liturgijos bruožus. Baroko laikais, atsižvelgiant į labai aštrų liuteranizmo pasisakymą prieš mišias, kaip aukojimą, barokinėje krikščionybėje buvo labiau išryškintas Švenč. Sakramentas be betarpiško sąryšio su mišiomis. Švenč. Sakramento garbinimas liturgijoje atsistojo pirmoje vietoje. Į mišias pradėta žiūrėti tik kaip į priemonę atsirasti Švenč. Sakramentui.

Barokiniu laikotarpiu mišios išgyveno tam tikrą skaidymosi procesą. Iš mišių pradėjo atsiskirti pamokslas ir Komunijos priėmimas. Būdinga, kad pamokslas šiuo laikotarpiu pasidarė savaiminga religinių apeigų dalis. Tai išreiškė net architektūra. Tai liudija senosios bažnyčios, kuriose sakykla yra greta altoriaus, o bažnyčiose, kurios buvo statytos baroko laikais, sakykla buvo nukelta į bažnyčios navą, visiškai nepriklausomai nuo altoriaus. O Lietuvoje kitokių bažnyčių mes ir neturime. Visose mūsų bažnyčiose sakykla yra iškelta aukštytyn bažnyčios navoje. A. Jungmann apie tai rašo: "Galingas baroko pamokslas išėjo anapus mišių ir pareikalavo sau atskiros laiko. Jis peraugo mišias ir savo turiniu retai ką bendro turėjo su mišiomis. Pamokslininko pulpitai, kuris viduramžiais buvo prie altoriaus, dabar pavirto į sakyklą navoje" (148 psl.).

Taip pat anapus mišių išėjo Komunijos priėmimas. Lietuvoje buvo net nepriimta dalinti per iškilmingas sekmadienio mišias. Apskritai Komunijos dalinimas Lietuvoje ligi paskutinių laikų buvo atliekamas ne mišiose.

Tačiau jeigu baroko laikais iš mišių atsiskyrė pamokslas ir Komunija, tai jose labai sustiprėjo muzikos vaidmuo. Muzika šiuo laikotarpiu mišioms užmetė labai įspūdingą savo drabužį. Muzikos vaidmuo krikščioniškoje liturgijoje išaugo anapus tinkamų proporcijų. Daugiabalsis choras užėmė mišiose ankstesnę choralinę giedojimą. Atsirado net nauja muzikinė forma, mišių tekstų muzikinis apipavidalinimas. Ilgainiui muzikinės mišios išviro savaimingu koncertu, nieko bendro neturinčiu su mišių liturgija (Jungmann, 148 psl.).

Taigi lietuviška liturgija neturėjo progos išmukti senojo choralinio giedojimo, bet iškart neįstengė pasisavinti nė daugia balsio giedojimo, kuris kilo labiau miestiskose ar kunigaikštiškose aplinkose. Dėl to



Magdalena Stankūnienė

Jūratė, 1987

pradžioje Lietuvos bažnyčiose buvo rasta gera išeitis: bendras mišių dalyvių giedojimas. Tačiau 19-me šimtmetyje atsirado bažnytiniai chorai, kurie stengėsi išstumti bendrą mišių dalyvių giedojimą.

Viduramžinę tradiciją Lietuvos bažnyčiose galbūt atliepia tik "Marijos valandos", kurias atgiedodavo vargonininkas prieš sekmadienio mišias. Vertas dėmesio taip pat visuotinis giedojimas per laidotuves ir kitomis progomis. Jų tekstai, ačiū Dievui, yra išlikę gausiose "kantičkose". Dabar būtų tik muzikų teoretikų uždavinys išaiškinti, ar tos melodijos buvo viduramžių vienbalsių giedojimų palikimas, ar tai buvo jau barokinės daugiabalsės muzikos savaimingas su-
prastinimas.

Kai muzika bažnyčioje darėsi nepriklausoma nuo mišių, tai giedotųjų vieta, senovėje buvusi prie altoriaus, buvo nustumta prie vargonų (Jungmann, 149 psl.).

Būtų verta padaryti ir literatūrinę "kantičką" giesmių apžvalgą. Galbūt jose yra išlikusių viduramžinių giesmių. Taip manyti yra pagrindo, nes tos "kantičkos" buvo pradėtos spausdinti Mažojoje Lietuvoje, kur krikščionybė buvo priimta pora šimtmečių anksčiau. Sugretinus senus protestantu giesmynus su "kantičkomis", galbūt atsisdengtų viduramžinės krikščionybės palikimas Lietuvoje. Ir pats "kantičką" vardas primena lotynišką žodį "cantica" — giesmės.

Dėl muzikos įsigalėjimo mišiose atsirado ir skirtingas žodis aptarti mišių dalyviui. Užuoat sakius *dalyvaui mišiose*, atsirado pasakymas *išklausti mišias* (Jungmann, 149 psl.). Ir lietuviškame žodyne tik toks mišiose dalyvavimo būdas yra žinomas.

Tik 18-me šimtmetyje atsirado giedotinės mišios. Tuo pačiu metu atsirado ir bažnytiniai chorai. Jie tuoj virto mados dalyku. Jie išstūmė bendrą bažnytinį giedojimą (Jungmann, 155 psl.). Bendrą giedojimą per mišias Jungmann laiko liturginiu požyriu nedaug prisidedančiu prie aktyvaus dalyvavimo mišiose. Jo manymu, tai nedaug skiriasi nuo rožančiaus kalbėjimo per mišias. Tas paprotys atėjęs iš seniau.

Barokas suteikė ir naują reginį dalyvaujančio žmogaus akims. Viduramžių pabaigoje tikinčiojo akių dėmesys buvo nukreiptas į konsekruotą ostiją. Baroko bažnyčių statytojai pasiūlė mišių dalyviui kitą dėmesio centrą — pasaulio grožį. Bažnyčios erdvė pasidarė puošni salė, kurios sienos spindėjo įvairiais reljefais, marmuru ir auksu. Lubų tapyba, plastikos, kapiteliai bei karnizai atrodė lyg susisiekią su dangiška garbe. Tačiau nuo to santykis tarp pasauliečio ir dvasininko ne artėjo, bet greičiau tolo. Presbiterija, kuri seniau buvo nedaug pakilusi nuo navos, dabar buvo pakelta aukščiau. Atsiradęs kupolas visai bažnyčios erdvei suteikė aukštyn kylantį visumos vaizdą.

Altoriaus vaidmuo barokinėje statyboje taip pat pasikeitė. Viduramžinėje statyboje altorius buvo tas dalykas, į kurį visa statyba kreipė dėmesį. Baroko statytojai, bažnyčios erdvę pripildydami pojūčius dominančiais vaizdais ir išplėsdami ją galerijomis bei nišomis, nukreipė maldininko dėmesį nuo altoriaus. Dėl to liturgija darėsi panašesnė į spektaklį (Jungmann, 150 psl.). Tai pastebėjo ir Šv. Petro ir Povilo bažnyčios Vilniuje tyrinėtojas A. Spelskis, sakydamas: "Perėję koplyčias, pastebime, kad dominuoja šoninių sienų ir skliautų figūros, bet ne altoriai" ("Po baroko skliautais", "Vagos" leidykla, Vilnius 1967 m., 13 psl.).

Barokinė liturgija neskaitino artimesnio pasauliečių bendradarbiavimo su kunigu per mišias. Tiesa, ir viduramžyje buvo stipriai laikomasi pažiūros, kad mišių kanonas yra ne pasauliečiams. Pasauliečiui per mišias pasiliko tik individualus pamaldumas (Jungmann, 144 psl.).

Prasidėjęs apšvietos laikotarpis liturgiją suprato tik kaip priemonę visuomenės dorinimui ar moraliniam perspėjimui. Apšvieta skatino per mišias giedojimą gimtąja kalba. Tai kaip tik buvo praktikuojama Lietuvoje. Gimtosios kalbos klausimas liturgijoje yra taip senas, kaip seniai šviesuomenė liovėsi naudojusi lotynų kalbą savo reikalams (Jungmann, 145 psl.).

5. NOMINALISTINĖ FILOSOFIJA

Norint geriau ir teisingiau suprasti lietuvišką katalikybę, reikia atsižvelgti į įvairius katalikiškosios dvasios reprezentantus Vakarų krikščionijoje naujaisiais amžiais. Katalikų tikėjimo tiesos yra neklaidingai aptartos, tačiau jų aiškinimas ar pritaikymas gyvenimui vyksta, laikantis tų filosofinių galvosėnų, kurios, kaip povandeninės srovės, savaip nudažo tikinčiųjų gyvenimą.

Taip naujųjų amžių pradžioje Vakarų Europos katalikiškuose sluoksniuose įsigalėjo savita galvosėna, kuri mokyklose nėra ligi šiol labai ryškiai aptarta ir išryškinta, bet kuri turėjo didelės podirvinės reikšmės krikščionybės apiforminimui. Ta filosofinė sistema yra vadinama nominalizmu.

Kas yra būdinga tai galvosėnai? Yra nelengva tai aptarti. Nominalizmo kūrėjai ir oficialūs šalininkai neduoda bendresnių jo apibūdinimų. Atrodo, kad arčiausiai tiesos bus ją pavadinti tokia galvosėna, kur nėra organiško ryšio tarp žmogaus dvasios ir jo realaus gyvenimo. Žmogaus dvasia yra kažkas dieviška ir visiems žmonėms bendra, o jo konkretus gyvenimas, kuris, nors turi pareigą prisiderinti prie dvasios vadovavimo, bet vidinio ryšio su ta dvasia neturi.

Norint susipažinti su nominalizmu, naudinga pažiūrėti į P. Sorokin nuomonę, kuris, atokiai stovėdamas nuo Vakarų Europos filosofinių kryptių, turi neužinteresuotą nominalistinės filosofijos vaizdą. Pažvelkime į jo posmą, kuriuo jis aptaria nominalistinį žmogų. Pagal nominalistinę galvosėną, "mūsų galvoje tebėra tik pavieniai vardai ir išpūdžiai, bet nėra sąvokų. Tai, kas vadinama sąvokomis, yra greičiau tik žodžiai ar simboliai, kuriuos mes naudojame, bet, juos naudodami, mąstome tik apie daiktus... Tai reiškia, kad bendrinės esmės neegzistuoja nei subjektų, nei objektų pasaulyje. Sąvoka yra stabas mūsų galvoje ir dėl to yra tik iliuzija, priklausanti nuo sąryšio su įvairiais išpūdžiais... Dėl to mūsų žodžiai yra tik žodžiai ir nieko daugiau" ("Social and Cultural Dynamics", 326 psl.).

Nesunku pastebėti, kad ši galvosėna turėjo pasekmių visuomeniniam naujųjų amžių gyvenimui tuo būdu, kad pagrindinis visuomenės dėmesys buvo rūpintis tik asmens laime, o ne visuomenės gerove (Sorokin, 337-338 psl.).

Nominalizmas veikė dviem priešingomis kryptimis. Viena kryptimi jis ugdė su protu nesiskaitantį individualizmą, kita — su realiu gyvenimu nesiskaitantį dvasingumą.

Mums čia nėra reikalo aiškintis visos nominalistinės filosofijos vertės, o tik žiūrėti, ką ji reiškė religiniam katalikiškam gyvenimui. Katalikai nominalistai nepriėmė visų nominalizmo teigimų. Bet katalikiškam gyvenimui tai reiškė tiek, kad tikėjimo tiesos, kurių katalikai nominalistai negalėjo išsižadėti, prarado organišką ryšį su konkrečiu žmogumi. Tai iš dalies pateisina, ko-

dėl lietuviškai katalikybei trūko ryšio su gyvenamąja tikrove.

A. *Occamo filosofija*. Norėdami tai geriau suprasti, nepagailėkime laiko sustoti prie trijų pagrindinių katalikiškojo nominalizmo atstovų: W. Occamo, Durando ir D'Ailly. Tuo reikalu galima žvilgtelti į labai apžvalgįą, bet retai sutinkamą Karl Werner studiją "Nominalisierende Psychologie der Scholastic des Spaeten Mittelalters", išleistą Vienoje 1882 metais.

Occamo nuomone, Dievo buvimas žmogaus protui yra neprieinamas. Iš to eina dorinė išvada, kad, natūraliai žiūrint, žmogus gali nenorėti būti laimingu. Taip pat doriniame krikščionio gyvenime išmintis netenka savo reikšmės, o intelektualinės dorybės iš viso nustoja savo vaidmens (85 ps.). Dorybe gali būti laikoma ir nesąmonė (81 ps.). Dėl to iš tikėjimo praktikos iškrinta protingumo bruožas.

Dėl šio galvojimo atsirado protiškai neprėpiamo Dievo samprata. Dievas, Occamo supratimu, praktiškai pasidaro savivaliautoju. Jis gali apdovanoti amžina laime ir nereliginą žmogų, bet iš amžinos laimės gali pašalinti nekaltą žmogų.

Protinė tamsa tada pasidaro krikščioniška vertybe (89 ps.). Dorinės vertybės pasilieka vien tikėjimo dalykas, be sąryšio su žmoniška išmintimi (87 ps.). Dėl šios priežasties Occamo galvosenos dėka iš krikščionijos dingo natūrali patirtis, kaip krikščioniška vertybė. Žmogaus dvasioje pasiliko tik Dievas (62 ps.). Žmogaus pažiūroms vadovauja pats Dievas. Ne tik tikėjimas, bet taip pat ir žmogaus kūryba gali vykti be žmogaus proto vadovavimo.

Kalbėdamas apie žmogaus gimimo realybę, Occamas prieina išvados, kad tikslia prasme negalima sakyti, jog žmogus turi galią gimdyti. Žmogus gimdo tik pojūtinį žmogų, nes žmogaus siela yra betarpiškai sukuriamą paties Dievo (51 ps.). Ši, rodos, labai pamaldi pažiūra griaua žmogaus asmens vienybę, nes žmogaus siela pasidaro nepriklausoma nuo jo pojūčių (49 ps.).

Kadangi šioje galvosenoje žmogaus proto vaidmuo yra žymia dalimi išjungiamas,

tai visas žmogaus vadovavimas yra pavedamas žmogaus valiai (60 ps.). Valios vaidmuo čia pasidaro toks didelis, kad net praktiško žmogaus žinojimo pagrindą sudaro jo noras arba intencija (66 ps.). Berods iš čia yra kilęs naujųjų amžių katalikų auklėjime pabrėžimas intencijos, kaip pridėtinio dalyko prie gero darbo.

B. *Durando filosofija*. Pasak Wernerio, Durando atstovaujama žmogaus sielos samprata yra negyvinga. Dėl to žmoguje labiau išryškėja jo kūniškoji prigimtis. Durandui yra net svetima mintis, kad žmogaus siela būtų dvasia (17 ps.). Žmogui idėja yra tik nesuprantamybė. Dėl to žmogus negali pažinti daiktų ir aptarti idėjiškai (30 ps.). Tarp sąvokos ir patirtos tikrovės nėra ryšio. Pojūtiniai objektai žmogui prisi stato betarpiškai, bet jie neturi nieko bendro su visuotine mintimi (24 ps.). Dėl to žmogus neturi galimybės svarstyti apie daiktų prasmę (22 ps.). Iš to daroma išvada, kad žmogui nėra galimybės Dievą pažinti iš kūrinių (18 ps.).

Dorinis sprendimas ateina žmogui jau padarytas, ir žmogui pasilieka tik jį priimti. Dėl to žmogus neturi savo dvasinio "aš" (36 ps.). Durando žmogaus siela nėra asmuo. Dievas vadovauja žmogui be jo proto dalyvavimo. Žmogus negali išreikšti idėjos. Tai gali padaryti tik Dievas ir angelai. Žmogus gali tik priimti dieviškas idėjas, tačiau apie "kūrybingą dieviškų idėjų atkūrimą iš žmogaus pusės negali būti kalbos". Šitokios filosofijos dėka krikščioniškoji teologija pasidaro tik vieno Dievo veikla ir tokiu būdu vien išganymo teologija (31 ps.).

C. *D'Ailly filosofija*. Kitas nominalistinės filosofijos atstovas vysk. Piere D'Ailly žmogaus protinę sielą suprato, kaip būtybę, kuri negali nei gimti, nei pasigadinti. Jis sakė, kad tai garantuoja katalikų tikėjimas (94 ps.). Pojūtinė žmogaus siela nuo gyvulio sielos nesiskiria. Dėl to negalima norėti, kad žmoguje būtų vienybė tarp protinės ir pojūtinės sielos (93 ps.). Tad žmogus yra padalinta būtybė. Iš tikrųjų D'Ailly žmoguje skiria tris sielas: augalinę, gyvulinę ir protinę. Žmogaus įspūdžiai ir vaizduotės

duomenys yra tik objektų išpūdžiai ir negali padėti žmogaus protui suvokti tikrovę. Didžiosios sąvokos, kurias žmogus turi, jam ateina ne iš pojūtinės patirties, bet tiesiog iš Dievo. Tokiu būdu žmogui yra atėjusios, pvz., šios sąvokos: kūrimas, begalybė, nemedžiagiškumas, nekūniškumas (103 psl.). D'Ailly filosofija siejasi su 12-13 šimtmečio mistika. "Intuicija, kilusi iš tikėjimo mistikos, turi jam užpildyti žmogaus teorinio pažinimo trūkumus". Taip D'Ailly aptaria Karl Werner (117 psl.). D'Ailly mokslas buvo pasmerktas Paryžiaus universiteto. Konstancos visuotinis Bažnyčios susirinkimas taip pat buvo pasiruošęs D'Ailly mokslą pasmerkti, tačiau Lenkijos delegacija perkalbėjo popiežių Martyną V nuo to pasmerkimo susilaikyti. Kad Lenkijos delegacija sulaukė šio mokslo pasmerkimą Konstancos visuotiniame susirinkime (kuriame ir Žemaičių delegacija išpažino savo krikščioniškumą), galima įtarti, kad tais laikais jau būta nominalistinės galvosenos lenkiškoje katalikybėje.

Būtų nuoseklu manyti, kad lietuviškoje katalikybėje taip pat atsirado nominalistinės dvasios.

Trumpai galima pasakyti, kad nominalizmas yra galvosena, suvokianti žmogų, kuriam tikėjimo tiesos ateina be jo paties protinio tarpininkavimo ir be aktyvaus įsijungimo į tikėjimo tiesų kultūrinį apdirbimą. Šia filosofija galima išaiškinti tai, kad lietuviškoje krikščionybėje nebuvo atstovauta, pvz., Cistersų dvasia, kuri labai artimai jungė tikėjimo išpažinimą su jo visuomeniniu atstovavimu ir net kova už jį. Taip pat lietuviškoje krikščionybėje nėra pastebima nė pėdsako Premonstraciečių kanau-ninkų dvasios, kurie tikėjimą stengėsi jungti su kultūrine veikla. (b.d.)

■ JAV Švietimo sekretorius William Bennett, kalbėdamas į mokyklų vadovus, pabrėžė reikala, kad mokyklose duodamas seksualinis auklėjimas turi būti jungiamas su moraliniu auklėjimu, kitaip jis yra bevertis. Mokyklų klinikos, kurios be atodairos dalina gimimų kontrolės priemones, parodo ekstravagantišką aklumą, — pareiškė Bennett.

VERKIANČIOJI MADONA

ALFONSAS GRAUSLYS

Tarp įvairių gana gausių Marijos pasirodymų įvairiuose pasaulio kraštuose ne kartą ji pasirodo verkianti. Čia paminėsime tik vieną Bažnyčios ištirtą ir pripažintą atvejį, buvusį 1953 m. rugpjūčio 29 - rugsėjo 1 d. Italijoje, Sicilijos saloje, Sirakūzų mieste. Vienoje tik iš vardo katalikiškoje, bet komunistiškai nusiteikusioje ir religijos nepraktikuojančioje šeimoje iš ant sienos kabančio Marijos paveikslo akių riedėjo ašaros keturias su pertraukomis dienas. Ištyrus paaiškėjo, kad tai buvo tikros žmogaus ašaros. Visa šeima atsivertė. Tą įvykį Bažnyčia pripažino tikru.

Marijos ašaros skatina susidomėti aplamai verkimu ir ašaromis mūsų gyvenime. Tą susidomėjimą stiprina ir Evangelija, kurioje skaitome, kad Kristus ne kartą verkė, o taip pat padėjo, pagelbėjo verkiantiems. Evangelijoje rašoma, kad Jėzus prie Lozoriaus kapo susigraudino ir pravirko (Jn 33, 35). Jis verkė dėl Jeruzalės ateities, prisiminęs, kad ji bus sugriauta (Lk 19,41). Jis mato prie savo kojų suklupusios viešosios nusidėjėlės ašaras (Lk 7,38) ir jas įvertina

— jos gausias nuodėmes atleisdamas, jos visą elgesį didele meile vadindamas (Lk 7, 47). Šios nusidėjėlės atneštas alabastro indas su kvapiu tepalu, kuriuo ji Viešpaties kojas patepė (Lk 7,37-38), sukelia mintį, palyginimą, kurį galėtume šiuo sakiniu išreikšti: "Kaip iš įskilusio indo sunkias skystimas, taip dvasiškai sužeista, įžeista, apviltą, neteisybės patyrusi paplūsta ašaromis širdis".

Praejusio šimtmečio religinis filosofas, krikščionis, danas S. Kierkegaard (miręs 1855 m.), svarstydamas ašarų vaidmenį, pastebi, kad juokas — tai paties žmogaus padaras, nes jis dirbtinai sukeliamas, o verkimas yra natūralesnis — tai dieviškos malonės dovana. Todėl, anot šio filosofo, "girdime žmones sakant: lai duoda Dievas, kad aš gerai verkti galėčiau". Atrodo teisingas tas danų posakis, nes patirtis rodo, kad išsi-

verkimas skausmą lengvina, nes "ašarų drėgmė apsaugo nuo skausmo ugnies" (Z. Maurina, dvasinga latvių rašytoja).

Yra teologiškai nusiteikusių rašytojų, kurie ašaras svarsto iš religinio taško, net jau yra kalbama apie tam tikrą *ašarų teologiją*. Jie gretina ašaras su pasąmonėje glūdinčio prarasto rojaus ilgesiu, su Evangelijoje vaizduojamu sūnaus paklydėlio skaudžiu troškimu grįžti į tėvo namus. Jiems ne kartą net kyla klausimas: ar kartais ašaros nėra stipriausia maldos rūšis? Juk, nesulaukus žmonių paguodos, ne kartą pravirstame Dievo akivaizdoje. Šiam klausimui - tvirtinimui pagrįsti bei pailustruoti prisimenama šv. Augustino motinos šv. Monikos ašaros dėl sūnaus paklydimų ir beveik visuotinai pripažįstama, kad ji išmeldė, išverkė krikščioniškam pasauliui šv. Augustiną. Jos ašarose buvo tiek meilės Dievui ir sūnui. Tai buvo sudvasintos, sėkmingesnės už žodžius ašaros.

Kalbant apie ašarų teologiją, negalima neprisiminti neseniai mirusio Paryžiaus stačiatikio teologo P. Evdokimovo, kuris savo parašytuose labai geruose teologiniuose veikaluose gailėsčio ašaras gretina su krikšto vandeniu.

Kad ašaros yra artimos religijai, tai seniai pastebėjo ir įsitikino krikščionybės mistikai, kurie jas pavadino charizmomis — Dievo malonės dovanomis. Dėl to mišioluose buvo atsiradę maldų, prašant ašarų dovanos.

Ašaros stovi ir tiesos tarnyboje, nes, anot E. Heilo, ašaros turėtų būti tiesos kalba, kai tiesa jau negali kalbėti, kai ji užgožiama melu.

Kai kurių šventųjų gyvenimas buvo lydimas labai dažnų ašarų, kurių kilmė ir priežastis gamtiškai nesuprantama, mįslinga. Taip buvo su šv. Ignacu Loyola, kurio dienoraštyje pasisakoma apie labai dažnus verkimo priepuolius. Jis dažnai verkdamas mišias laikydamas. Gal tos šventųjų ašaros kildavo iš susigraudinimo, kad jų praeities gyvenime buvo laikotarpis, kai jiems Dievas nerūpėjo; gal kai kurie verkdamo dėl nuodėmės skęstančio pasaulio, dėl jo abe-

jingumo Dievo meilei. Taip, pavyzdžiui, verkdamo, klausydamas išpažinčių šv. Jonas Vianney, kai matė nusidėjėlių gailėsčio trūkumą. Vienam tokiame nusidėjėliui nustebus dėl šventojo ašarų, jis paaiškino: "Verkiu, nes tu neverki".

Leon Bloy, pasaulietis, mistikas, rašytojas, kurs savo radikaliais krikščionybės pasireiškimais, savo knygomis daugelį Prancūzijoje nuo religijos nutolusių intelektualų atvertė (pvz., kad ir katalikų filosofą J. Maritain su žmona), labai vertino ašaras, religiniais motyvais išlietas. Jis jas vadino brangiais akmenimis ir sielos krauju. Savo dienraščiuose jis rašė: "Jau daugiau kaip 30 metų aš ilgiuosi vienintelės laimės — šventumo. To ilgesingo verkimo vaisiai mane gėdina ir gąsdina. Kas man lieka — tai mano išlietos ašaros. Aš neturiu kito turto. Aš tiek daug esu verkęs, kad šiuo atžvilgiu esu turtingas". Kitu atveju jis pasisako, kad jei kas gero, gražaus ir naudingo jo raštuose randama, tai visa tai jam buvo duota, kai jis dėl savo ir kitų sielų padėties verkė. Jam atrodė, kad jo maldos, ašarų lydimos, buvo vaisingesnės. Nenuostabu, kad šio mistiko rašytojo laidotuvėse 1917 m. Paryžiuje jo dėka atverstieji ar dvasiniam gyvenimui pažadintieji balsiai verkė kukčiodami, tartum atsilygindami už tas ašaras, kurias jis dėl jų buvo išliejęs.

Žinomas, dabar dar gyvas Prancūzijos komunistų sąjūdžio sekretoriaus sūnus André Frossard, atsivertęs katalikybėn, vienoje savo knygoje apie ašaras taip yra rašęs: "Laimingi, kurie verkia, nes nėra nešvarių ašarų... kiekviena jų turi savo pradžios šaltinį kitame pasaulyje". Tikrai, kokia palaima yra lietus po ilgos sausros! Kokia didelė Dievo malonė, kai širdis, sunkių nuodėmės papročių užkietinta, atitirpsta, besiveržiant iš akių gailėsčio ir meilės ašaroms... Frossard gretina ašarą su Viešpaties kruvino prakaito lašu, pralietu Alyvų darže.

Šventos ir gražios yra ašaros, kurios liejamos dėl mums artimų žmonių kančios. Kaip žavingas tokio žmogaus jautrumas, kurs gali kenčiančiam savo artimui pasakyti: "Visos tavo ašaros krinta į mano širdį".

PAVĖLUOTAS LAIŠKAS MAMAI

Tik dabar po aštuoniasdešimt metų su viršum susipratau, koks aš Tau, Brangiausioji Mama, buvau nedėkingas, kaip nevertinau Tavo didžios meilės man!

Tu mylėjai mane dar negimusį. Svajojai, laukei. Jau tada telkei ir davei man geriausias savo kūno sultis. Tik jų maitinamas, tik šilto Tavo širdies kraujo gaivinamas, vyčiausi, augau iš menkučio gemalėlio į vis didesnę žmogiuką, į vis sunkesnę Tau našta, prisidedančią prie visų kitų nelengvo Tavo gyvenimo našų našelių. Tu nesiskundei. Dėkojai Dievui, nes laikei mane didžia jo gerumo dovana. Kaip būčiau turėjęs anuomet Tau dėkoti, kaip Tave mylėti, kai kiekviena prisidedanti mano gyvenimo akimirka plaukė iš Tavęs. Tos dienos, savaitės ir mėnesiai buvo mudviejų intymiausios akimirkos.

Nežinau, Mama, kaip Tu tada jauteisi, ką galvojai, svajojai. Aš tai tikrai nieko negalvojau ir nesvajojau, tik traukiau ir traukiau iš Tavęs šiltus gyvybės syvus, kartais

Užjaučiu tave, drauge su tavim kenčiu". Niekada negalime pasilikti nejautrūs ir kurti, kai artimas verkia, nes jo verkimas — tai dėl ko nors nusiskundimas, o neretai ir apkaltinimas. Matydami kurį nors verkiantį, turėtume save paklausti, ar jis kartais neverkia dėl manęs. Ar aš neturėčiau pareigos padidintu meilės švelnumu jo ašaras nušluostyti ir sustabdyti? Maldaukime Dievą to širdies jautrumo, kad niekada negalėtume šaltai žiūrėti į verkiantį žmogų, kad nepraeitume pro jį, kokio nors gero žodžio netardami... Nepamirškime ir tai, kad už labai liūdno veido, kurį temdo kokia nors mums nežinoma kančia ar rūpestis, slepiasi nematomos ašaros.

Marijos ašaros įvairiuose jos pasirodymuose ar paveiksluose — ašaras pašventina. To pašventinimo reikia, nes "galbūt jokie tvarinijos turtai nebuvo taip niekinami kaip ašaros" (E. Hello).

net pasispardydamas. Tu tai jautei, bet ne pykai. Tau tai buvo ženklas, kad aš gyvas. Tu net nežinojai, kad aš buvau berniukas, o ne mergaitė. Tu mane mylėjai tokį, koks aš buvau.

Tu tada tikrai nelaukei nei mano dėkinumo, nei meilės, nes žinojai, kad dar negaliu mylėti, negaliu būti dėkingas. Aš buvau Tavo laimė, Tavo džiaugsmas. Ar ne taip tada jautė Tavo širdis?

Pagaliau nutrūko tas mudviejų intymiausias gyvenimo ryšys. Aš nuo Tavęs buvau atskirtas... Tu pirmą kartą mane pamatei. O aš tada dar nemačiau Tavęs. Tu džiaugeisi manimi. Ir tėvelis džiaugėsi. Tik aš nesidžiaugiau. Ne iš džiaugsmo krykštaudamas atėjau į Tavo pastogę, o tartum nepatenkintas garsiai pravirkau. Bet ir tas pirmas mano pravirkimas buvo Tavo ausims maloni muzika — berniukas gyvas! Gimdymas pasibaigė laimingai. "Ačiū Dievui" — Tu sušnibždėjai.

Visa to, Brangioji Mama, Tu man niekad neišpasakojai, bet dabar, po aštuoniasdešimt metų, žinau, kad taip buvo. Jei tai būčiau anuomet žinojęs, būčiau puolęs Tau ant kaklo, išbučiavęs ir dėkojęs už mano gyvybės ir prasidedančio gyvenimo stebuklą! Ko tada nepadariau, tai šiandien miliausiai padaryčiau. Tavo kapo žemelę apkabinęs išbučiuočiau. Deja, Tavo kapą lankyti man draudžiama. Tik iš tolo sūnaus svajonėmis galiu Tave lankyti, dėkoti ir sakyti: "Myliu Tave, Brangiausioji Mamute, myliu, labai myliu. Ačiū už kiekvieną Tavo širdies pulsą, už kiekvieną atodūšį, už gimdymo patirtą skausmą, už milijonus mano labai nužingsniuotų žingsnelių.

Kokia nuostabi, Mama, Tavo meilė! Nors pridariau Tau nemaža vargo ir skausmo, nors ašaras ir kraują gimdydama liejai, bet nenusviedei manęs šalin, o tuojau glaudei prie iškankintos savo širdies, tuojau ėmei mane maitinti. Taip mėnesis po mėnesio gyvenome tokioje artimoje vienybėje. Dienas ir naktis manimi rūpinaisi, man tar-

navai. Neskaičiavai nei savo žingsnių, nei valandų, nepaisei, kad buvai pavargęs, nemiegojęs, negaluojęs. Pakako man tik suniurzgėti, ir tuojau atsiradai prie mano lopšelio. Visada turėjai man laiko, visada raminau, guodei, ašaras šluoste, prie savęs glaudei, švelnius žodelius man šnibždėjai. Tada nesupratau, kaip labai mane mylėjai. Jauste jaučiau, jog esi man gera, ir kai tik galėjau, vis prie Tavęs rėpliojau ar bėgau, glaudžiausi, kai tik kas negero man atsitikdavo. Taip, Tu buvai man gera, aš tai jaučiau, bet ar už gerumą Tau dėkojau?

Metai po metų lindo į mano kaulus ir sąnarius. Pradėjau tįsti vis į didesnę bernioką, vis pridėdamas daugiau rūpesčių prie Tavo vargingo gyvenimo naštos, ypač po tėvelio mirties. Rūpinaisi, kaip užauginsi mane geru žmogumi, kaip išleisi į mokslus, vos porą hektarų nekokios žemelės turėdama. Ir kelius nuklūpėjai, maldaudama Dievą paimti mane savo globon. Apvaizda išklaušė Tavo prašymų. Ji atvėrė man duris į gimnaziją ir pagaliau kone į visą platųjį pasaulį. Bet ir už tai aš Tau anuomet ne kaip tepadėkojau. Dešimtys kilometrų įsibrovė tarp mudviejų, man į mokyklą išėjus. Nutolau aš nuo Tavęs. Draugai ir draugės tapo artimesni, pripildė mano mintis ir širdį. O Tu, vargų vargelių prie namų prirakinta, retai kada tegalėjai mane aplankyti, nors aš Tau labai rūpėjau. Manau, kad gyvenai viltimis, jog, kai Jonelis baigs mokslus ir gaus gerą darbą, ir Tavo gyvenimas palengvės. Deja, visos Tavo viltys subliūško, kai Tau pasisakiau norįs eiti į vienuolyną. Tylėjai. Keletą dienų nieko apie tai neprasitarei. Pagaliau pasakei: "Eik, kur tave Dievas šaukia. Tau kelio nepastosiu. Nedaug savo gyvenime teturėjau gerų dienų. Kaip nors išvargsiu. Dievas neapleis". Neatsimenu, ar tie Tavo žodžiai mane nors kiek sujaudino. Į vienuolyną vis dėlto išvažiavau. Ir tai ne kur nors arti, kur būtum galėjęs aplankyti, o už tūkstančių kilometrų, kur viso Tavo gyvenimo svajones nusi-vežiau. Ir kaip aš Tau atsidėjau už tokią nesavanaudišką meilę? Pirmą kartą po dešimt metų pamaciau Tavo veidą, spinduliuo-

jantį laime, ir džiaugsmo ašaras, riedančias Tavo vargo išvogtais skruostais, kai per primicijų mišias dėjau Švenčiausiąją į Tavo burną. Mylėjai Dievą visą gyvenimą, ir kaip būtum galėjęs nesidžiaugti dabar, gaudama Viešpatį iš savo sūnaus rankų?

Kai po poros metų vėl Tave aplankiau atsisveikinti, nes man teko laimė plaukti į Ameriką misionieriaus darbui, tai Tu ir džiaugeisi, ir liūdėjai. Džiaugeisi, nes tikėjai, jog man tai buvo ypatinga Dievo dovana. Liūdėjai, nujausdama, kad tai yra paskutinis mudviejų pasimatymas šioje žemėje. Kaip Marija išleido savo Sūnų tarnauti Dievui Tėvui, pasilikdama vieną vieną, taip ir Tu, Mama, likai viena visam dar ilgokam gyvenimo galui. Kaip aš Tau atsilyginau už tokią nesavanaudišką meilę? Net laiškais ne taip dažnai Tave telankiau, kaip būčiau galėjęs ir privalėjęs daryti.

Kai dabar, jau seniai Tau esant amžinybėje, prisimenu, kokia gera man buvai, kaip labai mane mylėjai, taip ir negaliu atsikratyti apaštalo Pauliaus žodžių: "Meilė kantri, maloninga, ji nepavydi... neieško savo naudos... pamiršta, kas buvo bloga... Ji visa pakelia, visa tiki, viskuo viliasi ir visa ištveria". Tavoji meilė kaip tik tokia ir buvo. Už ją aš Tau niekad neatsilyginau panašia meile. Šios Motinos dienos proga galiu tik susigėdęs prašyti: "Brangioji Mamute, atleisk už tokį didelį mano nedėkingumą!"

Tai va, Mamute, kaip išliejau Tau savo širdį, nors labai pavėlavęs. Esu tikras, kad Tu atleidai ir atleidi, todėl tvirtai tikiu, kad Viešpats, kurs yra geriausia meilė, Tau neapsakomai atsilygino už tai, ko nedėkingas Tavo sūnus netesėjo. Prašyk Viešpatį, kad jis būtų man gailėstingas Teisėjas.

Sudiev, Mama! Iki nebetolimo pasimatymo amžinybėje!

Dabar Tau dėkingas ir mylintis sūnus

Kunigas Jonas

■ JAV naujajame, 100-jame, kongrese yra 141 katalikas senatorius ir kongresmenas. Iš jų — 95 demokratai ir 46 respublikonai. Katalikai — dabar didžiausia tikybinė grupė kongrese.

KODĖL SKAITYTI ŠV. RAŠTĄ?

Paruošė P. DAUGINTIS, S.J.

Kai kurie klausia, kam jiems skaityti Šv. Raštą. Juk sekmadienio mišiose girdime net tris Šv. Rašto skaitinius ir jų paaiškinimus per pamokslą. Ypač neaišku, kokia nauda iš Senojo Testamento skaitymo. Juk ten aprašyti įvykiai buvo žydų tautoje prieš du ar tris tūkstančius metų. Kokia mums iš to skaitymo gali būti nauda? Šiame rašinyje pasistengsime trumpai į šiuos klausimus atsakyti, juos paryškinti.

Šv. Raštas — tai Dievo žodis, tiesiogiai įsakytas ar darbais bei įvykiais pareikštas ir surašytas knygoje, graikiškai vadinamoje Biblija. Kun. A. Rubšys sako, kad Šv. Raštas yra Dievo pokalbio su žmogumi padarinys. Šiame rašinyje daug pasinaudosime kun. A. Rubšio knygomis: "Raktas į Senąjį Testamentą" ir "Raidė užmuša, dvasia gailina".

Transcendentinis, anapus esąs Dievas apsireiškia savo tvariniui, sueina į pokalbį su žmogumi. Taip jis rodo rūpestį žmogumi, duoda jam savo nurodymų, įsakymų, teikia pagalbą ir pažada ją teikti ateityje. Žmogus įtiki apsireiškiantį Dievą, vienaip ar kitaip atsiliepia, pakludamas jo įsakymams, o kartais ir neigdamas juos. Per tokius apsi-reiškimus ir pokalbius amžių būvyje žmogus daug ką sužino ne tik apie Dievą ir jo valią savo gyvenimui, bet priima ir patį Dievą bei galią tapti sudievinu jo vaiku (plg. Jn 1,21).

Žmogaus valios pareiškimas raštu prieš mirsiant arba ir anksčiau apie savo turto palikimą ir padalinimą vaikams vadinamas testamentu. Taip ir Dievo Tėvo valios pareiškimas savo vaikams, savo tvariniams vadinamas Testamentu. Kadangi jis yra iš senųjų laikų, tai vadinamas Senuoju Testamentu, nes yra dar kitas naujesnių laikų testamentas. Jį vadiname Naujuoju Testamentu.

Šv. Raštas taip pat yra apsireiškiančio Dievo ir su tikėjimu jį priimančio žmogaus sąveikos aprašymas, jo išganymo istorija.

Skaitydamas Šv. Raštą, tikintysis vis pajunta, kad *Dievas myli žmogų*. Užtat II Vatikano susirinkimo dalyviai konstitucijoje apie Apreiškimą (21-22) skelbia: "Dievo žodis slepia savyje galingą jėgą, kuri yra tikėjimo atrama, sielos maistas, tyras ir neišsenkęs dvasios šaltinis". Tikinčiam ir Dievu pasitikinčiam skaitytojui Šv. Raštas nėra kažkokių šaltų, abstrakčių tiesų ar buvusių įvykių prirašyta knyga, bet Asmuo, t.y. pats Dievas per jį kalbantis, meilę rodantis, skatinantis ir įspėjantis. Taip apie jį rašoma laiške Žydams (4,12): "Dievo žodis yra gyvas, veiksmingas, aštresnis už bet kokią dvasmenį kalaviją. Jis prasiskverbia iki sielos ir dvasios atšakos, iki sąnarių ir kaulų smegenų ir teisia širdies sumanymus bei mintis. Jam nėra jokių paslėptų padarų — juk visa yra gryna ir atidengta akims to, kuriam turėsime duoti apyskaitą".

SENAJAME TESTAMENTE MUMS PAREIKŠTAS DIEVO ŽODIS

Jau minėjome, kad kai kuriems nėra aišku, kam jie turėtų skaityti S. Testamentą, kur yra aprašyti įvykiai, buvusieji prieš tūkstančius metų. Dievas juk nekalbėjo man, bet tų laikų žydams.

Į tai jau prieš 50 metų atsakė žinomas teologas Karl Rahner, S.J., savo disertacijoje "Hoerer des Wortes". Tokia yra jo trumpai išreikšta mintis: *žmogus yra ir turi būti žodžio klausytojas*. Mat žmogus yra istorinė ir socialinė būtybė. Visur žmogus naudojasi kitų žmonių pasiektomis žiniomis (socialinis žmogaus pobūdis) ir anksčiau gyvenusių žmonių kartų mokslu bei patirtimi. Užtat ir religinėje srityje žmogus turi tai daryti — priimti tai, ką ankstyvėsios kartos sužinojo, pačiam Dievui apreiškiant.

Be abejo, S. Testamento knygose yra daug Dievo išrinktosios žydų tautos priešistorės (Nojaus, Abraomo, Jokūbo, Mozės ir kitų patriarchų laikų) ir istorijos (ypač

Dovydo, Saliamono ir kitų žydų karalių laikų) aprašymų. Jose yra daug senųjų Rytų tautų išminties ir eschatologinių tų tautų raštų panaudojimo ar įtakos.

Tačiau S. Testamento knygoose yra išsakyta ir žydų tautos savimonė: Dievas per išrinktus įkvėptuosius žmones kalba jai; jos tikėjimas vienu Dievu, pasaulio ir žmogaus Sutvėrėju; pasitikėjimas Dievu jos kelionėje iš vargingos praeities (iš Egipto vergijos, iš Babilono tremties, iš okupantų graikų ir romėnų priespaudos) ir iš sunkios dabarties į pažadėtąją, bet dar nepažįstamą ateitį (į pažadėtą Palestiną šalį, į Mesijo karalystę).

Tokia yra ir visos žmonijos, ir daugumos paskirų žmonių religinė sąmonė. Iš ramios vaikystės ir paauglio metų, iš kaimo idilijos bei ramybės laimės ištroškusysis išeina, klajoja tartum po dykumą, pridaro blogybių sau ir kitiems, patenka į aistrų ir ydų vergiją. Ilgėdamasis laisvės ir laimės, jis šaukiasi Išgelbėtojo Dievo pasigailėjimo; gręžiasi nuo savo praeities ir pasigailėjimo sulaukia; su pasitikėjimu ir Dievo pagalba eina, veržiasi į šviesią ateitį.

Šv. Rašto profesorius kun. A. Rubšys tai nusako šitaip: "Tačiau žvilgtelėjus į jį (Šv. Raštą) iš istorinių platumų, blankūs skaitiniai ir pasakojimai tampa prasmingi ir daugiasluoksniai. Mat Šv. Raštas, priartindamas kas buvo, rašo tuo pačiu ir apie tai, kas yra" (t.y. kas dabar gera, kas bloga, kas iš Dievo, kas iš blogio). Toliau jis rašo: "Gyvenime ryšku du nenumaldomi poreikiai: gyventi ant dabarties lopo (t.y. dabarties metu) ir viltingai veržtis į ateities akiračio platumas. Šv. Raštas, įkvėptoji tikėjimo knyga, priartindamas dabarties lopui (metui) anuos likiminius įvykius, įgalina jį gyventi Dievo ateities jėga dabartyje. Žmogaus gyvenime Dievo ateities jėga padaro dabarties lopą judančia prasmės ir laimės kryžkele".

Kitais žodžiais tariant, skaitydamas tuos S. Testamento knygoose likiminius žydų tautos įvykius, nūdienis skaitytojas suvokia jiems parodytą Dievo išmintį, gerumą ir suteiktą pagalbą. Tad ir jis pradeda pasitikėti Dievu. Ne kartą patiria nuostabią jo

pagalbą. Jis jaučiasi dabar patenkintas, laimingas, žino savo darbų vertę ir prasmę ateičiai. Jis gyvena savo laimės ir gyvenimo prasmės kryžkelėje, drąsiai žengdamas ateitin, pasitikėdamas visagaliu Dievu ir jo tėviška apvaizda.

Istorinės knygos (Jozuės, Teisėjų, Makabiejų) be gausių žinių apie Izraelio istoriją, duoda suvokti ne tik Dievo ranką dideliuose pasaulio įvykiuose, bet ir Dievo veiklią meilę savo išrinktajai tautai bei lėtą paruošimą naujam Izraeliui, visuotinei tikinčiųjų bendruomenei. Jai ir jis priklauso, ir jis ta meile naudojasi.

Išminties knygoose (Jobo, Patarlių, Ecclesiastes, Ecclesiasticus, Išminties, iš dalies ir Tobijo, Baruko, Giesmių giesmės ir Psalmių, kuriose tiek maldų ir religinės poezijos) skaitytojas pajunta pirma rodomą išmintį prieš puikybę, vėliau dorybes prieš ydas, tikrąją religiją prieš netikrą. Rytų tautų išmintį, kuria pasinaudoja įkvėptieji rašytojai, galima pavadinti humanistine, o Izraelio — sudvasintu humanizmu. Jose žmogaus išmintis parodoma Dievo išminties perspektyvoje. Visokia išmintis paeina iš Dievo, nes tik jis vienas iš tikrųjų yra išmintingas. Ją galima išskaityti pasaulio ir žmonių sutvėrimo bei valdymo darbuose. Išminties knygoose pavaizduota suasmeninta dieviška išmintis paruošia priimti įsikūnijusią Išmintį, Žodį Jėzų Kristų.

Pranašų knygoose stipriais žodžiais ir vaizdais iškeliamas E. Testamento teologijos monoteizmas, dorovė ir mesianizmas. Tikintis skaitytojas pajunta, kad ir jis čia yra įspėjamas, raginamas.

Baigiamo II Vatikano susirinkimo pastoralinės konstitucijos "Dieviškasis Apreiškimas" žodžiais (14,15), kurie perduoda šiame rašinyje iškeltas mintis: "Tai išrinktajai tautai Dievas apreiškė žodžiais ir darbais, kaip vienintelis tikrasis, gyvasis Dievas. Tokiu būdu Izraelis patyrė, kokiais keliais Aukščiausias veda žmones; pačiam Dievui kalbant pranašų lūpomis, tuos kelius jis vis aiškiau suprato ir vis plačiau skelbė kitoms tautoms... Tas šventųjų autorių išpranašautas, papasakotas ir paaiš-

DANGAUS ŠVIESA RŪŠKANAM PASAULYJE - ŠV. MARIJOS APSIREIŠKIMAS MEDJUGORJE

IRENA ŠERELIENĖ

Šiandieninė Jugoslavija. Nuo 1945.XI. 29 kraštas susidaro iš šešių respublikų, penkių tautų, 18-os tautinių grupių, 13-os kalbų, kurių keturios yra oficialios, ir 6-ių religijų.

Vartant netolimos praeities istorijos lapus, sužinome, kad Sarajeve, Bosnia-Hercegovina sostinėje, 1914.VI.28 studentas Gavrilo Princip nužudė Austrijos princą Francis Ferdinandą ir jo žmoną, tuo uždegdamas pirmojo pasaulinio karo liepsną. Antrojo pasaulinio karo metu Jugoslavija prarado apie 2 milijonus gyventojų, kurių dauguma buvo nužudyti, ginant tautinius, religinius ar politinius įsitikinimus.

Išvarginta karų žiaurumo, susidedanti iš įvairių tautų, kultūrų ir religijų mozaikos, pilna neramių židinių, Jugoslavija, vienintelė tokia Europoje, yra tarsi pereinamasis tiltas tarp Rytų ir Vakarų.

Nežiūrint visų Jugoslavijos federacinių įvairumų ir jų keliamų neramumų, nuostabą žadina viena jungtis: trijų pagrindinių religijų — ortodoksų, katalikų ir musulmonų pagarbi ir gili meilė Palaimintajai Nekaltajai Mergelei Marijai.

Medjugorje (vardas iš kroatų kalbos verstinas "Tarp kalnų") yra vietovė apie 70 km į pietus nuo Sarajevo, Bosnia-Hercegovina respublikoje, turinti apie 2500 gyventojų, kurie verčiasi vynuogių ir tabako auginimu. Dauguma gyventojų yra R. katali-

kai, priklausą Mostar-Duvno diecezijai, įsikūrusiai 1881 m. Parapijiečiams tarnauja pranciškonų vienuoliai, įsikūrę šioje apylinkėje 14-ame amžiuje.

Vietovė gerokai kalnuota. Vieno kalno, vardu Krizevac, viršūnėje vietos gyventojai 1933 m. yra pastatę didelį kryžių 1900 metų Kristaus mirties sukakčiai paminėti. Tai nuostabus granito kryžius, pastatytas ant cementinio pjedestalo, kurio vertikalinis statmuo yra 30 pėdų aukščio, o horizontalinis — 15 pėdų ilgio. Statmenys yra kubinės pėdos storumo. Kryžius yra matomas plačioj apylinkėj daugelio mylių spinduliu. Kitas netoliese esąs kalnas, vadinamas Podbrdo, pagarsėjo Marijos apsireiškimais.

PIRMIEJI MARIJOS APSIREIŠKIMAI

Medjugorje parapijiečiai, nors ir užaugę katalikiškojo tikėjimo tradicijose, buvo be-pamirštą krikščioniškąsias pareigas. Tikėjimas ryškiai blėso jų gyvenime: daugelis vyresniųjų jau nebelankė bažnyčios, nebesimeldė, daugelis jaunųjų jau nebežinojo net, kas yra rožinis.

1981.VI.24 pavakary šeši jaunuoliai (4 mergaitės ir 2 berniukai) eidami keliu tarp dviejų kaimelių, pamatė kalne moters siluetą nuostabioj šviesoje. Išsigandę netikėto fenomenalaus reginio, jaunuoliai pabėgo, bet sekančią dieną, vedami vidinio jausmo, visi šeši sugrįžo ton pačion vieton pasimelsti. Juos atlydėjo ir grupelė suaugusių. Besimelsdami jie vėl pamatė Madoną, kuri rankos mostu pakvietė vaikus priartėti. Nuostabiu greičiu, kaip vėliau išsireiškę "tiesiog nešami", jie nubėgę kalnan. Priartėję jaunuoliai pamatė nepaprastai gražią moterį 18-20 m. amžiaus. Esant maždaug 6 pėdų nuotoly nuo jos, kažkokia jėga vaikus paklupdė. Viena iš mergaičių, Vicka, senelės pamokyta, pašlakstė Madoną šventintu vandeniu, sakydama: "Jei tu esi šėtono siūsta, — pasitrauk, eik sau, bet jei Dievo siūsta, —

kintas išganymo planas yra užrašytas S. Testamento knygose, kaip tikras Dievo žodis. Nors tose knygose yra netobulumų ir laikinų dalykų, bet iš jų šviečia tikrai dieviška pedagogija. Krikščionys turi jas pagarbiai priimti... Tų Dievo įkvėptųjų knygų vertė yra nenykstanti: 'O visa, kas kitados parašyta, mums pamokyti parašyta, kad išverme ir Raštų paguoda turėtume vilties' (Rom 15,4)".

pasilik su mumis". Gražioji Madona nusišypsojo ir atsakė: "Aš esu Nekaltoji Marija". Paklausta, kodėl ji čia pasirodžiusi, Marija atsakiusi: "Šios apylinkės katalikai liko ištikimi Dievui per daugelį generacijų ir todėl Dievas siunčias jiems ypatingą palaiminimą. Ji ateinanti pakviesti visą žmonių sugrįžti prie Kristaus, susitaikyti su Dievu. Ji esanti TAIKOS KARALIENĖ".

Ketvirtą dieną tam pačiam kalne vaikai buvo apsupti vietinės valdžios pareigūnų, suimti ir nuvežti medicininiam patikrinimui. Daktarai, radę juos fiziškai ir psichiškai sveikus, paleido. Vaikai, paskubomis grįžę kalnan, rado jų ten jau belaukiančią Mariją.

Sklindant žinioms apie vaikų regėjimus, tuo susirūpino ir parapijos kunigas Jozo Zovko. Pasikvietęs jaunuolius, jis nepatikėjo jų pasakojimais, bet kartą, besimeldamas bažnyčioje, išgirdęs vidinį balsą: "Apsaugok vaikus!" Pakilęs ir nuėjęs prie bažnyčios durų, kun. J. Zovko pamatęs bėgančius vaikus ir juos besivejančius policininkus. Kun. J. Zovko greit nurodė vaikams vietą pasislėpti, o atbėgusių policininkų paklaustas, ar matęs bėgančius jaunuolius, atsakęs: "Taip, mačiau". Nuo tada kun. J. Zovko, pajutęs Dangaus intervenciją, patikėjo ir vaikų pasakojimais. Po šio įvykio valdžia uždraudė vaikams ir žmonėms rinktis ir buriuotis Podbro kalne, mėnesių mėnesiais siųsdama ten sargybinius "tvarkai prižiūrėti".

Vaikams paprašius, Marija pradėjo juos lankyti kas vakarą Šv. Jokūbo bažnyčios kambarėlyje, esančiame šalia zakristijos. Apsireiškimų metu žmonės bažnyčioje meldžiasi, o regėtojams sugrįžus, aukojamos šv. Mišios.

Kun. Jozo Zovko 1981.VII.17 buvo valdžios pareigūnų areštuotas už "priešvaldišką veiklą" ir nuteistas 2 m. kalėjimo bausme. Tą pačią dieną policija aplankė pranciškonės seses; apklausinėjimo metu seselių vienuolynas buvo sudegintas.

Išvežus kun. J. Zovko, asistentu buvo paskirtas kun. Tomislav Vlašić, OFM, kuris tapo Mariją reginčiu jaunuolių globėju.

Jaunuoliai, regi Taikos Karalienę ir perduodą pasauliui jos pageidavimus, yra įvairaus amžiaus: Vida (Vicką) Ivanković — 17 m., Jakov Čolo — 10 m., Mirjana Dragičević — 17 m., Ivanka (Ivika) Ivanković — 15 m., Marija Pavlovič — 16 m. ir Ivan Dragičević — 16 m. Regėjimai ir dialogai su Taikos Karaliene vyksta kasdien, apie 6 val. vakaro. Apsireiškimų metu (pagal vaizdajuostes ir mačiusių pareiškimus) jaunuoliai visai nejaučia aplinkos: juos galima liesti, fotografuoti ar koku nors kitu būdu blaškyti. Jaučiama, tarsi jie būtų visai kitokio laiko dimensijoje. Meldžiantis (anot regėtojų) dažnai kartu su Marija, girdimi maldos žodžiai, bet dialogų metu — nieko negirdima, nors ir matoma jaunuolių judančios lūpos ir besikeičiančios veidų išraiškos. Regėtojų pareiškimais, Marija ne visada kalbanti visiems: esą atvejų, kada ji kalbanti tuo pačiu metu su kiekvienu atskirai, ir kiekvienas iš jų ją supranta. Daugely atvejų Marija apsireiškianti pavieniams regėtojams įvairiose vietose.

VĖLYVESNIEJI MARIJOS APSIREIŠKIMAI

1982 m. Marija Dragičević, baigusi gimnaziją, išvyko į Sarajevą studijuoti. Ji nebe-reginti Taikos Karalienės kasdien, bet Marija aplankanti ją kiekviename jos gimtadienyje ir rūpesčių bei įvairių sunkių gyvenimų momentais.

1982 m. gruodžio mėn. Mariją pradėjo regėti ir girdėti dar du vaikai: Jelena (Helen) Vasilij (g. 1972.V.14) ir Marijana Vasilj (g. 1972.X.5). Šie du regintieji ir girdintieji Mariją tik vidiniu regėjimu (interior locution), kurį pasiekė giliu religingumu, malda ir pačios Marijos nurodytu gyvenimo būdu.

1984 m. pradžioje Taikos Karalienė per regėtojus pageidavo parapijiečių rinktis kartą per savaitę, kad ji galėtų jiems perduoti specialias instrukcijas. Medjugorje kunigai, inspiruoti NEC (National Eucharistic Congress at Marija Bistrica), nutarė tam tikslui paskirti ketvirtadienius. "Ketvirtadienių instrukcijos" tęsėsi iki 1987.I.8, perduodamos per Mariją Pavlovič. Pasku-

tinio ketvirtadienio Taikos Karalienės pasisakymas:

"Brangūs vaikai! Aš noriu jums padėti kloti už visus reagavimus į kiekvieną mano prašymą ir pageidavimą. Ypatingai, brangūs vaikai, dėkoju jums už maldas ir pasiūlymus, skirtus man. Brangūs vaikai! Nuo dabar perduosiu jums žinias tikrai kiekvieno mėn. 25-tą dieną. Atlikau tai, ko Viešpats, siųsdamas mane, norėjo. Nuo dabar perduosiu mažiau instrukcijų, bet pasiliksiu su jumis. Taigi, brangūs vaikai, klausykite mano perduotų žinių, vykdykite mano prašymus, o aš jus globosiu ir toliau. Ačiū už jūsų atsiliepimą mano kvietimui".

TAIKOS KARALIENĖS MISIJA IR KATALIKIŠKOJI BENDRUOMENĖ

Pagrindinis Marijos misijos tikslas yra sugrąžinti žmoniją į taikos palaimą. Vienas iš pirmųjų jos pareiškimų 1981 m. buvo toks: "Pasaulis šiandieninėse įtampose rieda pražūtin. Jei jis nori išsigelbėti, tai turi susigrąžinti taiką, bet tikroji taika ateina tik tada, kai randamas Dievas. Tie, kurie randa Dievą, randa ir džiaugsmą širdyje, iš kurio kyla taika". Po šio pareiškimo buvo šimtais kartų pakartotas prašymas: "Atsiverskite, atsiverskite, atsiverskite!" Atsivertimo būdai Taikos Karalienė pasiūlė maldą, psaliną, Šv. Rašto skaitymą, sakramentus ir nuoširdų dalyvavimą šv. mišiose: tai yra kelias, kuriuo einant, galima išmokti gyventi gyvuojų tikėjimu.

Per regėtojus Marija kalba žmonijai: "Pasakykite visiems mano sūnums ir dukterims, pasakykite visam pasauliui kaip galima greičiau, kad aš trokštu atsivertimų. Viešpats mano prašymas pasauliui yra — atsiverskite nedelsdami. Aš prašysiu Sūnaus, kad nebaustų pasaulio, kad pasaulis būtų išgelbėtas. Jūs nežinote ir negalite žinoti, ką Dievas siūlo pasauliui. Atsiverskite, atsakykite visko ir būkite pasiruošę".

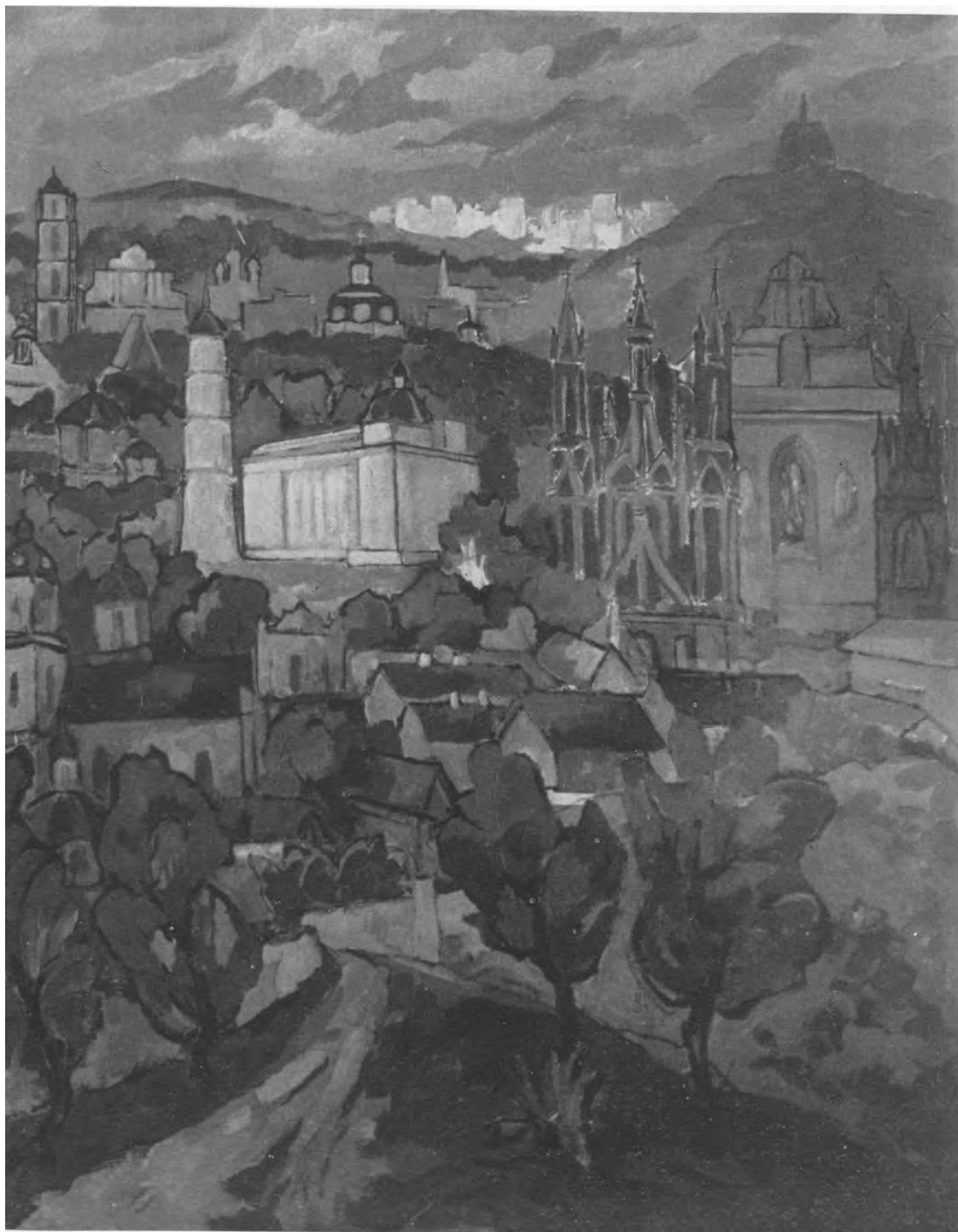
Regėtojų grupė, globojama ir vedama Marijos, nuoširdžiai ir atsidavusiai iki dabar vykdo visa, kas buvo Taikos Karalienės prašoma ir mokoma. Regėtojų grupelės pavyzdžiu pasekė ir Medjugorje parapijiečiai,



Veronika Švabienė

Šokėjai, 1987

tapdami pavyzdine katalikų bendruomenės grupe. Nuodėmė buvo tarsi išvyta iš tos apylinkės, draugiškumas ir vidinis džiaugsmas pražydo žmonių širdyse. Daugelis besilankančių turistų, pajutę tos bendruomenės dvasinį būvį, trumpai išsireikšdavo: "Čia šventa". Taikos Karalienės misija ir būtų tokios bendruomenės būviui plėstis į visas pasaulio šalis, bet yra du trukdomieji faktoriai: Šėtonas ir Dievo žmogui duota privilegija — jo laisvoji valia. Apie tai Marija kalbėjusi jaunuoliams 1986.VII.7: "Brangūs vaikai! Jūs žinote, kad aš jums prižadėjau čia taikos oazę, bet kiekvieną oazę supa dykuma, o joje niurksio šėtonas, kuris taikosi kiekvieną iš jūsų gundyti. Brangūs vaikai, tik per maldą jūs galite nugalėti



Bronius Murinas (1918-1986)

Vilnius, 1986

kiekvieną šėtono įtaką savo namuose. Aš esu su jumis, bet aš negaliu atimti jums laisvos valios. Ačiū už atsiliepimą mano kvietimui”.

Susumavus daugelį Marijos pasisakymų ir prašymų per rėginčius jaunuolius, suprantame, kad Taikos Karalienė, ne kartą pasivadinus ir "Jūsų visų Motina", meilingai rūpinasi Sūnų įskaudinančius vaikus susigrąžinti amžinosios Taikos Karalystei.

DEŠIMT PASLAPČIŲ

Marija — Taikos Karalienė visiems regėtojams yra parodžiusi dangų ir skaistykla. Keturi iš jų yra matę ir pragarą. (Dvi baimingesnės merginos prašiusios Marijos pragarą joms nerodyti.) Visiems šešiams buvo pažadėta patikėti dešimt paslapčių, liečiančių pasaulio ateitį. Iki šiol 8-ios yra žinomos Vickai, 10 — Mirjanai ir 9-ios likusiems.

Viena iš paslapčių yra jau žinoma: tai pažadėtas Marijos ženklas, kurį ji paliksianti toje vietoje, kurioje apsireiškusi. Ženklas būsiąs nesunaikinamas. Penki iš regėtojų žiną ir to ženklo atsiradimo datą. Iki to laiko Marija per visus regėtojus ragina žmoniją grįžti prie Dievo, gyventi gyvuoju tikėjimu, nes dabar esąs malonės ir tikėjimo stiprinimui skirtas laikas.

Mirjana sakanti, kad septintoji paslaptis, kuri turėjusi būti bausmė už pasaulio nuodėmės, esanti panaikinta, nes daugelis, Taikos Karalienės prašymu, meldėsi ir pasninkavo.

Nors Marija yra ir pasisakiusi, kad šis esąs jos paskutinis apsireiškimas žemėje, ji taip pat yra ir įspėjusi: "Tie, kurie sako, kad tokiais metais, tokią dieną įvyksianti katastrofa — yra neteisingi pranašai. Aš visą laiką sakiau ir sakau: atsiverskite, atsiverskite, atsiverskite. Jūsų ateitis priklauso nuo jūsų atsivertimo”.

Per Jeleną Taikos Karalienė kalba žmonijai: "Meilė yra taika, taika yra meilė. Jūsų uždavinys yra pasiekti Dievišką taiką, ją gyventi ir ją skleisti”.

ŽENKLAI DANGUJE IR APYLINKĖJE

Pirmasis saulės stebuklas, panašus į įvykusį 1917.X.13 Fatimoje, matomas dauge-

lio žmonių, įvyko 1981.VIII.2, sekmadienį, Angelų Karalienės šventėje.

Toks pat fenomenalus dangaus apraiškų reginys įvyko 1984.VI.24 ir 25, matomas tūkstančių minioms. (Birželio 24 d. Marija pirmą kartą apsireiškė vaikams, o birželio 25 d. ji yra prašiusi paskelbti Taikos Karalienės švente.)

1981.VIII.6 žodis MIR (kroatiškai — taika) didelėmis, auksinėmis raidėmis Medjugorje apylinkės dangaus skliautuose buvo matomas daugelio parapijiečių.

1981.X.21, kun. Fr. Jozo Zovko nu-teisimo kalėjimo bausmei dieną, Krizevac kalne vieton kryžiaus buvo matomas Madonos siluetas. Šis reginys yra pasikartojęs daugelį kartų.

1981.X.28 toje vietoje, kurioje Marija pasirodė pirmą kartą, buvo matomas ugninis stulpas, kuris Kristaus Motinos regėtojams vėliau buvo šitaip paaiškintas: "Tai yra vienas iš pirminių ženklų prieš "Didįjį Ženklą". Visi šie ženklai siunčiami jums tikėjimui sustiprinti iki to laiko, kada aš jums atsisiųsiu Amžinąjį Ženklą. Jo ateistai nesunaikins, bet daugeliui bus vėlu”.

Taikos Karalienė pareiškusi, kad būsią ir daugiau stebuklingų ženklų, ne tik Medjugorje, bet ir kitose pasaulio vietose.

1981 m. daugelis, tarp jų ir pats kun. Tomislav Vlasic, matė Kryzevac kalno kryžių, pasikeičiantį į rytietišką kryžių; kartais tą patį kryžių, nuostabiai šviečiantį, kartais šalia jo ar priekyje — Madonos siluetą.

1982 m. birželio 18 ir 19 d., Švenč. Jėzaus Širdies šventėje ir Nekaltosios Marijos Širdies šventėje, daugelis žmonių matė liepsnojančias, besisukančias žvaigždes apie vandaną laiko vakaro dangaus skliautuose.

1985 m. saulės "pulsavimas, sukimasis, artėjimas į žemę ir grįžimas į dangų" buvo matomas turistų grupės, tarp jų ir Jack su Joan Craig iš Wilmette, IL. Toje grupėje esantys matė ir klūpančią Dievo Motiną šalia saulės, stovinčią prieky saulės, trijų dimensijų balandį žemiau saulės ir baltą Ostiją, savo skaistumu ir didumu užstojančią saulę. Šitie fenomenalūs reginiai, įvykę 4-į

dienų laikotarpy, buvo daugelio fotografuojami ir filmuojami.

Yra buvę ir daugiau fenomenalių reginių, kurie yra mačiusiųjų smulkiai atpasakoti ir užrašuoti.

NEIŠAIŠKINAMI PAGIJIMAI

Iki 1984 m., pagal seselę Janją, buvo užregistruota 250 mediciniškai neišaiškintų pagijimų tarp širdies ligomis sergančių, paraližuotų, vėžį ir "multiple sclerosis" turinčių ligonių. (Seselė Janja, laisvai kalbanti angliškai, yra regėtojų globėja, būnanti kartu su jaunuoliais visų bažnyčios kambarėlyse vykstančių apsiųsių metu.)

TAIKOS KARALIENĖS MEILĖ ŽMONIJAI IR BAŽNYČIAI

Kristaus Motinos apsiųsių Medjugorje yra tarsi dangaus Šviesa, apšviečianti ir sušildanti įvairių išradimų patogumuose paskendusį ir genetika bežaidžiantį protiną, išdidų, bet nelaimingą žmogų, kviečianti jį sustoti, susimąstyti ir atsigręžti atgal į Dievą, kuris jį myli ir turi jam paruošęs amžinybę.

Bažnytinės komisijos ilgai tiria įvairių fenomenalių reiškinių, reginių, regėtojų, apsiųsių ir perduotų žinių autentiškumą. Pagal Tikėjimo Platinimo Kongregacijos komisijos nuostatą, pripažintą popiežiaus Pauliaus VI-ojo 1966.X.14 (AAS 58, 1x86), nebedraudžiama spausdinti ir skleisti įvairias žinias apie naujus apsiųsius, privačius regėjimus ar stebuklingus įvykius, jeigu jie neprieštarauja tikėjimui ar moralei.

Nors Taikos Karalienės apsiųsių Medjugorje ir jos skelbiamus prašymus žmonijai Bažnyčia dar nėra patvirtinus, įdomūs yra keli reiškiniai:

1. Popiežius Jonas Paulius II, 1982.V.13 lankydamasis Fatimoje ir apgailėjęs žmonių nuodėmingumą, abejingumą tikėjimui, nutolinimą nuo Dievo ir Dievo Motinos Fatimoje duotų nuorodų užuomaršą, pasakė: "Melskimės ištikimai ir atsidavusiai, kad mūsų Madonos neatidėliotini prašymai Medjugorje nesusilauktų tokio pat universalinio nepaisymo. Palyginimui: Marijos

paraiškimas regėtojams Medjugorje 1983. IV.20 — "Aš noriu, kad jie sugrįžtų, atsiųstų, bet jie (žmonės) nenori. Melskitės, melskitės už juos... Nelaukite, Man reikia jūsų maldų ir pasninkų".

2. Mūsų popiežius, lankydamasis Anglijoje 1983 m. ir Ninian Park, Cardiff, kalbėdamas jaunimui tema "Bažnyčia šiandien, viltis rytojui", pareiškė: "Mano brangūs jaunuoliai, tik per maldą Jėzus veda mus pas savo Tėvą. Meldžiantis Šv. Dvasia keičia mūsų gyvenimą; tik per maldą mes pažįstame Dievą... norėčiau, kad prisimintumėt, kodėl aš atvykau pas jus... Tebūna užrašyta, kad aš, Jonas Paulius II, atvykau į Angliją pakviesti jus Kristui, pakviesti maldai". Palyginimui: Taikos Karalienės prašymas Medjugorje: "Prašu, melskitės Jėzui. Aš, Jo Motina, užtarsiu jus Jam, bet visos maldos turi būti Jėzui. Padėsiu, melsiuos, bet nepasiremkit vien manimi. Naudokite savo pačių jėgas, besimeldžiančios širdies jėgas".

Nors Romos kurija dar nėra Medjugorje pripažinusi stebuklingą Kristaus Motinos Marijos apsiųsių vietą, bet Vatikano paskelbta 1985 m. rinktinė knyga buvo Medjugorje įvykių registracijos ir aprašymų knyga.

■ Cheminis karas prieš negimusius kūdikius yra paruošiamas tų, kurie rengiasi pradėti platinti piliules, paveikiančias, kad pastojusi moteris susilaukia aborto. Piliulės pradedamos gaminti Prancūzijoje. Jos vadinamos RU-486. Jos sutrukdo veikimą progesterono ląstelių, kurios reikalingos palaikyti nėštumui.

■ Iranas prieš kiek laiko prezidentui į Vašingtoną pasiuntė dovaną Koraną. Atsidėkodamas JAV prezidentas Reaganas Irano vyriausybei pasiuntė Šv. Raštą su savo parašu, padėtu po ištraukos iš laiško Galatams (3,8).

■ Laikraščiu, kuris labiausiai pasitarnaus krikščioniškos kultūros ugdymui lietuviuose, steigiama kasmetinė premija. Tai daroma ryšium su Lietuvos krikšto 600 m. sukaktimi. Premijos steigėjas ir mecenatas — kun. Juozas Prunskis, tam reikalui padėjęs didesnę sumą lėšų Lietuvių religinės šalpos įstaigoje, kad iš palūkanų susidarytų kasmetinė premija.



Kokie tėvai, tokie vaikai

Bruno Markaitis, S.J.

Mes esame įpratę visą aplinkos plotmę skirti į du pasaulius: į vaiko pasaulį ir suaugusiojo pasaulį. Turbūt tuo norime pasakyti, kad vaiko pasaulis yra mikrokosmas, mažas pasauliukas, kuriame vyrauja neribota vaizduotė, žaismas ir žaislai, kur nėra atsakomybės ir rimtų problemų, kur maži, dar neišsivystę proteliai sugeba suprasti ir pasisavinti tik labai mažą didžiojo žinyno dalį. Kas kita su makrokosmu, didžiuoju suaugusiųjų pasauliu, kurį valdo apčiuopiama, į nieką neatsižvelgianti gyvenimo tikrovė, kur problemos yra tikros ir žiauriai rimtos, kur nebėra vietos vaizduotei ir svajonėms, nes kasdien į gyvenimo duris belđiasi pareiga ir atsakomybė. Čia suaugusiojo išsivystęs protas, naudodamasis plačiomis žiniomis ir ilgu patyrimu, problemas ne tik supranta, bet ir joms sprendimą randa.

Savaime aišku, kad šis skirtumas remiasi bendrybėmis ir gerokai atsiduoda paviršutiniškumu. Bet ne paslaptis, kad gana dažnai vaiko ir suaugusiojo pasauliai yra taip suprantami ir apibrėžiami. Jei tokia samprata turi nemaža tiesos, tai ji, ypač kalbėdama apie vaiko pasaulį, praleidžia du dalykus. Pirma, labai didelį ir jautrų vaiko imlumą visa tam, ką jis mato ir girdi. Antra, vaiko inteligencija pabunda ir išsivysto tarp dviejų ir trejų amžiaus metų. Autoritetai tvirtina, kad, nežiūrint to fakto, jog visos kitos vaiko kūno ir dvasios galios vystosi ir toliau, vaiko inteligencijos augimas ir didėji-

mas sustoja prie neperžengiamo slenksčio į septintuosius amžiaus metus.

Jei taip yra, tai atrodo, kad tėvų elgesys, žodžiai ir veiksmai vaidina nepaprastai svarbų ir lemiantį vaidmenį vaiko gyvenime ir vystymesi. Tėvų pavyzdys, visa tai, ką vaikas mato ir girdi, yra tikrovės, nulemiančios vaiko ateitį, pakreipiančios jo gyvenimo kelią viena ar kita kryptimi. Atrodo tikslu sakyti, kad labai dažnai tiek ateities lemtis, tiek gyvenimo kryptis — dėl tėvų pavyzdžio — pasilieka galutinės, nepakeičiamos ir neatšaukiamos tikrovės. Štai kodėl norėtusi tvirtinti, kad tėvų pavyzdys yra vaiko laimės kalvis.

Pirmiausia manytume, kad suaugusiems reikėtų vienu mostu nusikratyti labai netikslios ir visus klaidinančios sampratos, kad vaikas labai mažai supranta. Jei kartais kreipiamas dalinis dėmesys į mokyklos pirmapradžius, tai jaunesniems tenka labai ribota atida. Manoma, kad jie labai mažai ką pastebi; jei girdi, tai labai mažai supranta. Keista, kodėl jauni tėvai ir motinos, kurie draugams ir pažįstamiems giriasi savo kūdikių gudrumu, gabumu ir inteligencija, nepadarо savaime suprantamos išvados, kad jei vaikai rodo inteligenciją ir gabumą, tai jie be didelio vargo supranta tėvų žodžius ir veiksmus. Tiesa, kad kartais jie reikalingi paaiškinimo ir papildymo, bet dažniausiai jie sugeba išvelgti ir į žodžių prasmę, ir į veiksmų vertę.

Maži vaikai pasižymi labai dideliu ir jautriu imlumu visa tam, ką jie mato ir girdi. Čia norėtusi atkreipti dėmesį vėl į du dalykus. Pirma, į didelį sugebėjimą pasisavinti. Antra, į labai švelnų ir trapų sielos jautrumą.

Mažas vaikas mokosi įvairiais būdais, bet pagrindinis turbūt bus pamėgdžiojimo būdas. O pamėgdžioti jis pamėgdžioja visus. Savaime aišku, kad dažniausiai ir ištikimiausiai jis pamėgdžioja tuos, su kuriais jis nuolat gyvena, nuo kurių labiausiai priklauso, kuriuos karščiausiai myli, būtent savo tėvus. Iš pradžių pamėgdžiojimas gali būti tik išorinis žodžio ar veiksmo pakartojimas, nesupratus jų prasmės ir vertės. Bet

šiek tiek vėliau jis gali tapti suprastu ir pasisavintu papročiu, žodžio ar veiksmo mas-tu. Tokiu būdu, kas prasideda mechanišku žodžio ar veiksmo pakartojimu, gali pasi-baigti organiška vaiko galvosenos ir elgesio dalimi.

Taip, vaikas mokosi įvairiais būdais. Ypač šiais laikais mūsų gyvenamajame kraš-te vaikas išmoksta daug ir greitai. Mes čia nenorime svarstyti mokyklinės sistemos ge-rųjų pusių ar ribotumų. Mums svarbi mo-derni žinių perteikimo metodika, ypač žo-džio ir sąvokos perteikimas apčiuopiamu ir suprantamu vaizdu. Šios priemonės vaiko sąmonę ir supratimo galią pažadina labai anksti. Nenuostabu, kad šiandien vis daž-niau ir dažniau susitinkame mažų vaikų, ku-rių žodynas apima tokius žodžius ir sąvokas, kokios prieš kelias dešimtis metų nebuvo aiškios net kai kuriems gimnazistams.

Antras dalykas, kuriam turėtų būti skir-tinas ypatingas dėmesys, yra švelnus ir tra-pus vaiko sielos jautrumas. Jo vidaus pa-saulis yra kaip ką tik atsivėręs gelės žiedas, kuriuo galima gėrėtis, bet kuris bijo fizinio kontakto, šurkščios ir nedraugiškos atmo-sferos. Savaimė aišku, kad maži vaikai labai dažnai rodo savo elgesiu ir palinkimais daug savanaudiškumo ir visiško į kitus ne-atsižvelgimo. Jų prigimtis, kai asmuo dar nėra visiškai išsivystęs, remiasi instinktu daug stipriau ir priklausomiau negu suau-gęs ir subrendęs žmogus. Bet vaiko siela yra labai jautri aplinkai, įspūdžiui, pergy-venimui. Labai dažnai ji yra atvira knyga, į kurią žmonės, ypač tėvai, rašo pasiliekan-tį, neišdildomą, nepamirštamą testamentą. La-bai dažnai tie ženklai, įspūdžiai, pergyveni-mai, kuriuos vaiko širdin įspaudžia tėvų žodis ar veiksmas, pasilieka nuolatinio vė-lesnio gyvenimo palydovai, granitinės nor-mos, pagal kurias bus vertinamas gyveni-mas ir žmonės, idealai ir vertybių prasmė.

Grazūs ir kilnūs pergyvenimai, šventi ir įkvepiantys įspūdžiai bus ta vaisinga dirva, kurioje išaugs, subręs ir atneš derlių vertin-gas žmogus. Jų įtakoje vaikas pajus stiprų ir didėjantį norą tapti geresniu, naudinges-niu, teigiamesniu asmeniu. Meilė, kilnūs

jausmai ir dorybingas pavyzdys bus tie veiksniai, kurie mažame vaike ugdys pasto-vų ir nenugalimą gėrį. Antra vertus, tie per-gyvenimai, kuriuos bus persunkęs sava-naudiškumas ir tėvų nuolatinės silpnybės, tie įspūdžiai, kuriuose nebus vietos šventu-mui ir įkvėpimui, pasės mažo vaiko širdyje grūdą, iš kurio išaugs ne rugiai kasdieninei ateities duonai, bet piktžolės, kurios be pasi-gailėjimo nustelbs ribotus gėrio bandymus prasimušti pro vešlią nuolatinio savanau-diškumo sieną.

Dažnai tėvai nusiskundžia, kad vaikai, kuriems buvo duotas geras išauklėjimas, kil-ni pasaulėžiūra ir šventi principai, nuėjo kreivais keliais. Ne tik nusiskundžia, bet neretai su ašaromis klausia, kodėl taip atsi-tiko. Juk jie gerą grūdą į derlingą žemę bėrė, o užaugo piktžolės. Mes čia nesiima-me duoti neklaidingo atsakymo nei bend-riems, nei atskiriems atvejams. Bet galbūt bent kai kuriais atvejais nebuvo laiku ir pakankamai atkreiptas rimtas ir pastovus dėmesys į tuos gyvybingiausius ir svarbiau-sius žmogiškojo asmens vystymosi metus, kai mažame kūne ir trapioje sieloje pabudo inteligencija ir didelis jautrumas kiekvie-nam žodžiui bei veiksmui. Galbūt mažas vai-kas girdėjo žodžius, matė veiksmus, liudijo scenas, kurie jo mažame pasaulyje pasirodė baisiais milžinais, šlykščiomis šmėklomis, kurios jo širdyje pasėjo baimę, nepasitikė-jimą, įdiegė nusivylimą ir nuolatinį kartėlį. Gal buvo momentų ir nelaimingų atsitiki-mų, kurie sužeidė jo širdį, paliko neužgy-jančias, atsinaujinančias žaizdas, kurios kraujuoja ir kraujuodamos prisiekia kerštą tiek tėvams, tiek kiekvienam suaugusiajam.

Mažą ir jauną širdį lengva įskaudinti, užgauti, sužeisti. Tas žaizdas sėkmingai gy-do didžiulė ir pasiaukojanti tėvų meilė, šil-ta ir saugi aplinka, žmogiško švelnumo ir supratimo perteklius. Jei nedėkingos gyve-nimo aplinkybės ir neatidėliotinos pareigos tėvų laiką vaikams labai apriboja, kartais jų keliai per daug anksti išsiskiria, ir jie jau niekad bendros kalbos neberanda.

Kartais kalbėdami apie kunigus arba vienuolius, žmonės išsireiškia, kad, girdi,

tai esąs labai sunkus pašaukimas, reikalingas labai didelio pasišventimo bei pasiaukimo Dievui ir artimui. Nesunku sutikti, tad pašaukimas, kuris stengiasi žemėje įgyvendinti dangų siekiančius Kristaus idealus, yra sunkus, reikalaujantis iš žmogaus nuolatinės aukos, nepalaužiamos dvasios stiprybės, visiško savęs išsižadėjimo ir atsidavimo pasirinktiems idealams. Jei kunigas ar vienuolis kasdien stengiasi būti ištikimas savo šventam pašaukimui, jo gyvenimas yra sunkus. Jį palengvina idealizmas, entuziazmas, Viešpaties malonė ir iš jos išplaukiantis įkvėpimas pasiaukoti ir nuolat gera daryti; bet nėra abejonės, kad šitaip suprantas kunigiškas ar vienuoliškas pašaukimas yra sunkus.

O kaip yra su vedusiais? O kaip yra su jaunais vyrais ir jaunomis merginomis, kurie pasirenka moterystės pašaukimą? Ar tas pašaukimas yra lengvas, ar sunkus? Ar jis taip pat remiasi dideliu pasišventimu ir pasiaukojimu? Atsakymas yra trumpas ir aiškus. Moterystė yra sunkus pašaukimas, kurio idealų įgyvendinimas yra neįmanomas be kasdieninės aukos ir savęs išsižadėjimo, be neišsemiamos dvasios stiprybės, neišvaizduojamas be drąsios ir dosnios širdies, kuri duoda ir neskaičiuoja, aukojasi ir nepriekaištauja, kenčia ir mato prasmę, myli ir supranta. Krikščioniškosios moterystės idealas taip pat dangų siekia, nes jis stovi ant dieviškojo įstatymo pagrindų, nesuprantamas be nuolatinės aukos, stengiasi dviejų asmenų meilės vaisingumu duoti subrendusį, naudingą ir kilnų žmogų ne tik žemei, bet ir dangui. Užtai, ne vienas, matydamas nuolatinės tėvų pastangas, vargus ir sunkenybes, išmintį bei ribų nežinančią kantrybę, kasdieninį pasiaukojimą vaikų gerovei ir nuolatinės pastangas savo žodžiu ir pavyzdžiu įskiepyti juose tikrąjį gėrį, grožį ir tiesą, mano, kad krikščioniškoji moterystė yra sunkesnis pašaukimas už kunigystę.

Kaip ten bebūtų, vienas dalykas yra aiškus, kad moterystės pašaukimas yra sunkus ypač dėl to, kad jis iš tėvų nuolat reikalauja gero pavyzdžio. Jei tėvų elgesys, žodžiai ir veiksmai vaidina nepaprastai

svarbų ir lemiantį vaidmenį vaiko vystymesi ir gyvenime, tai nesunku suprasti, koks tas elgesys, kokie tie žodžiai ir veiksmai turėtų būti. Čia ir iškyla gero pavyzdžio klausimas bei milžiniška jo problema. Mat gyvenime nėra sunkesnio dalyko už nuolatinį gerą pavyzdį.

Bet kaip gerą pavyzdį duos tas, kuris pats negeras? Kaip kantrybės mokys tas, kuris pats nekantrus? Kokiais žodžiais tėvas ar motina nusakys pareigos ar atsakingumo svarbą, patys būdami nepareigingi ir be atsakomybės jausmo? Veltui jie bylos apie gyvenimo išmintį, patys jos neturėdami. Veltui jie baus vaikus dėl neišlaikyto žodžio ar apleisto įsipareigojimo, jei jų pačių gyvenimas remsis melagyste ir pareigos apleidimu. Tokia bausmė iššauks baisų kerštą ne tik tėvams, bet ir visai aplinkai, visai bendruomenei.

Todėl pirmiausia visi tie, kurie rengiasi moterystės pašaukimui, turėtų būti iš anksto ir labai rimtai įspėti, ko moterystė iš jų laukia. Jiems turi būti iš anksto pasakyta, kad moterystė yra aukštas idealas, kuris neįgyvendinamas be didelės ir nuolatinės aukos, be pastovios ir pasiliekančios meilės, be energingos dvasios stiprybės ir kantrios širdies drąsos. Ir kas svarbiausia, kad Didysis Kūrėjas, įdėjęs į vyro ir moters prigimtį gyvybės jėgą ir šaltinį, primena jiems šio stebuklo didybę ir amžiną prasmingumą, kad į tėvų rankas yra atiduotas ne tik žmogaus sūnus, bet ir Dievo vaikas. Mat tėvams patikėta ne medis, ne gėlė, ne paprastas gyvis, bet žmogiškas asmuo su savo amžinu likimu, kuris, išėjęs iš Dievo, pas Dievą grįžta. Medį galima apgenėti, nukirsti, sudeginti. Gėlę galima nuskinti. Gyvulį galima išdresiruoti arba kaimynui perleisti. Žmogiškasis asmuo, kad ir jaunaisiais metais, jau yra žmogus, kurio gyvybė yra šventa paslaptis, o jos išniekinimas arba prieš ją nusikaltimas yra paties prigimties įstatymo baudžiamas mirtimi. Visa tai reiškia, kad jaunas vyras ar jauna mergina, duodami šventą ir neatšaukiamą moterystės priesaiką, ją turi išreikšti ypač pareigos ir begalinės atsakomybės prasme.

Milžinišką gero pavyzdžio problemą sudaro ypač tas faktas, kad didelis jaunų žmonių skaičius sukuria šeimas, visiškai nepasirengę sunkioms moterystės pareigoms, užtenkamai nesubrendę suprasti vyro ir žmonos bendradarbiavimo bei vienas kito papildymo uždavinių, užtenkamai neįsigilinę į šeimos ir auklėjimo tikslus bei priemones. Tokiu būdu moterystė jiems tampa paviršutinio bendradarbiavimo ir bendravimo periodas, kuris veda ne į augančią ir stiprėjančią meilę bei jos prasmingą vaisingumą, bet į galutinį dviejų širdžių atšalimą ir dviejų asmenų dvasinį išsiskyrimą. Ir vaikas, jų pačių kūnas ir kraujas, tampa jiems ne švento ir prasmingo gyvenimo tąsa su prasmingu gyvenimo tikslu, bet greičiau žaislas, greičiau apčiuopiama lytinio instinkto funkcija. Kai mes pasižiūrime ne į vieną išimtį, bet į didelį šeimų skaičių, nusięstame matydami, kaip teisingas yra vieno anglų auklėtojo pasakymas, kad, girdi, galinčių vaikus turėti asmenų sąrašas tėvai turėtų būti paskutinėje vietoje.

Daugelyje atvejų tėvai yra ne auklėtojai, ne mylintys globėjai ir mokytojai, ne gero pavyzdžio ir gyvenimo išminties teikėjai, bet griovikai, lepintojai, žmonės be atsakomybės, be pareigos jausmo, be charakterio. Jie nevaldo liežuvio, nesiskaito su žodžiais. Baudžia vaikus ne tiek iš reikalo, kiek iš pykčio. Jų dvasinis ir religinis gyvenimas yra ne kartą pasityčiojimas iš visa to, kas šventa ir kilnu. Jų kalbos ir pasilinksminimai ne kartą yra ne tik piktinantys, bet ir necenzūriški. Maža gelbsti saugojimasis, kad vaikai neišgirstų, nes kas yra žmogaus širdyje, tas nesuvaldomai, nesulaikomai išsilieja į paviršių, į bendrą žmogaus elgesį, į jo nuomonę ir įsitikinimus. Evangelijoje skaitome įspėjančius žodžius: "Netoli aklašis ves akląjį. Greit jie abu įkris į duobę".

Moterystė ir krikščioniškas jos supratimas yra sunkus ir dangų siekiantis pašaukimas, kurį padaro ypatingai sunkų tas faktas, kad tėvams reikia nuolat duoti gerą pavyzdį. O kaip duos tas, kuris pats neturi?

Kaip sėjos grūdą bers tas, kurio aruodai tušti?

Todėl vedusiems, ypač jaunam tėvui ir jaunai motinai, reikia dažniau artintis prie tikrojo gėrio, grožio ir tiesos šaltinio. Tai yra ne kas kita, kaip jų nuolatinis santykis su Didžiuoju Kūrėju, su kuriuo juos jungia gyvybės ir kūrybos paslaptis bei stebuklinga jėga. Tėvai dalyvauja kuriančiojo Dievo paslapyje. Ar nelogiška, kad jie dalyvautų ir dieviškame jo gyvenime, kurį jiems padarė prieinamą Kristaus atpirkimas? Šia prasme krikščioniškasis tikėjimas jų atveju yra ne tik noras ir sugebėjimas statyti, bet patys pamatai, ant kurių norima statyti savo ir vaikų ateities rūmus. Šia prasme Kristaus idealų įgyvendinimas šeimoje yra ne kas kita, kaip vaikų priėmimas ir auklėjimas Kristaus idealų dvasia.

Nuolatinis santykis su Didžiuoju Kūrėju ir žmogiškąjį atpirkimą įvykdžiusiu jo Sūnumi turi turėti konkrečias formas, apčiuopiamą išraišką. Tai negali pasilikti vien tik graži teorija ir imponuojančių principų iškalbės formulės. Tiek teorija, tiek principai turi tapti kasdieninio gyvenimo žmogų gerinančiomis ir kilninančiomis tikrovėmis. Šia prasme tiek malda, tiek sakramentai yra ne tik bandymas prasmingai gyventi, bet taip pat antgamtinės malonės šaltiniai, kurie duoda pasišventusiam žmogui kasdieninių jėgų ir įkvėpimo duoti ir neskaičiuoti, aukotis ir nepriekaištauti, mylėti ir suprasti, kentėti ir matyti prasmę. Šitų malonės šaltinių rémuose Kristus duoda žmogui kilnų norą savęs išsižadėti, jo dvasiai teikia neišsemiamą stiprybę, o jo širdžiai meilę, kuri remiasi noriu dosnumu ir nepajudinama drąsa.

■ Apie popiežių Pijų XII pasirodžius kaltinimams, kad jis negynęs žydų prieš nacius, net keletas žydų ėmė jį ginti. Lenkijos žydas dr. Joseph Lichten parašė knygą: "Pius XII and the Jews", kur gina popiežių. Žydų istorikas Jenas Levai, gindamas Pijų XII, parašė knygą: "The Pope was not Silent". Kanadoje gimęs žydas, Izraelio valstybės pareigūnas Pinchas E. Lapide, parašė ta tema veikalą: "Three Popes and the Jews".



10-35 metų lietuvių kilmės jaunoji karta pasaulyje

*(Į klausimus apie jos tautinę sąmonę atsako
Pasaulio lietuvių anketos direktorius dr.*

Kęstutis Trimakas)

**Ką Pasaulio lietuvių anketa pasako apie lietuvių kilmės jaunąją kartą už Lietuvos ribų? Kiek jaunimo anketą užpildė? Kaip ši jaunimą charakterizuo-
tumėte?**

Analizuojant Pasaulio lietuvių anketą, ypatingas dėmesys krypta į 10-35 m. amžiaus jaunąją kartą. Tai už tėvynės ribų gimusioji karta. Jos tik 2,4% gimę Lietuvoje.

Iš jaunosios generacijos gauta 933 užpildytos anketos, t.y. beveik trečdalis visų Pasaulio lietuvių anketų (iš viso gauta 3078). Ankstyvesnės, vien jaunimui skirtos studijinės anketos, platintos pasaulio lietuvių jaunimo kongresų proga, nepasiekdavo nė pusės šios anketos jaunimo skaičiaus: 1972 m. — 435, 1976 m. — 406, 1983 m. — 289. Anos anketos buvo naudingos jaunimo padėčiai nušviesti. Šioji anketa dar vertingesnė savo skaičiumi, paliestų sričių apimtimi bei galimybe jaunimą palyginti su viduriniąja bei vyresniąja karta.

Nors buvo skelbta anketą pildyti nuo 15 m. amžiaus, bet gauta ir iš jaunesniųjų, ypač iš JAV ir Kanados. Užpildžiusieji anketą pagal amžių taip pasiskirsto: 10-14 m.

— 84 (94%); 15-17 m. — 166 (17,6%); 18-20 m. — 123 (13,2%); 21-25 m. — 177 (19,0%); 26-35 m. — 379 (40,6%).

Pagal kraštus (dėl nedidelio jaunosios kartos skaičiaus kai kuriuose kraštuose tie kraštai šiame apskaičiavime yra sudėti į kontinentus): JAV — 460 (49,4⁰%); Kanada — 181 (19,4⁰%); Australija — 100 (10,7%); Europa (Anglija ir V. Vokietija) — 95 (10,2%); Pietų Amerika (Argentina, Brazilija ir Urugvajus) — 72 (7,7%)—

Pagal lytį: moterų — 56%, vyrų — 44%.

Kuo lietuvių kilmės jaunoji karta, augusi ir daugiausia gimusi už Lietuvos ribų, save laiko: lietuviais, ar nelietuviais, ar kuo nors “maišytu”?

Į klausimą, kuo jie save laiko, atsiliepė 903. 12% pasisakė esą grynai lietuviai; daugiau kaip trečdalis (37%) — labiau lietuviai negu gyvenamojo krašto tautybės; trečdalis (32%) — lygiai lietuviai, lygiai gyvenamojo krašto tautybės; tik 2% — grynai gyvenamojo krašto tautybės.

Taigi didžiulė šios jaunosios nebe Lietuvoje gimusios kartos žmonių dauguma (86%) laiko save *dvitaučiais*, apamai daugiau lietuviais, negu gyvenamojo krašto tautybės (vidurkis 4,7; etninės sąmonės skalėje 7 reiškia grynai lietuvis, -ė; 6-5 — daugiau lietuvis, negu gyvenamojo krašto tautybės; 4 — lygiai vienos ir kitos; 3-2 — daugiau gyvenamojo krašto tautybės; 1 — grynai gyvenamojo krašto tautybės).

Koks skirtumas tarp vyresniojo ir jaunesniojo amžiaus jaunimo?

Jaunesnio amžiaus grupės viršijo jaunosios kartos vidurkį (4,7) lietuviškos sąmonės kryptimi: 10-14 m. — vidurkiu 5,1; 15-17 m. ir 18-20 m. — 4,9. O vyresniosios 21-25 m. ir 26-35 m. amž. grupės nebebuvo daug ką lietuviškesnės (4,5) už tuos, kurie būtų tautiškai pasidalinę lygiai per pusę.

Tas pat matyti ir iš procentų. Jaunesnė grupė didžiausi procentai (42-47%) buvo tų, kurie turėjo daugiau lietuviškos sąmonės, o vyresnė grupė (35-38%) — tų, kurie buvo etniškai pusiau pasidalinusios sąmonės. Šiose vyresnėse grupėse taip pat

gausiau (18-19%) tų, kurie save laiko daugiau gyvenamojo krašto tautybės; jaunesnėse grupėse tokių šiek tiek mažiau (11-17%).

Visa tai lyg rodo, kad arčiau vaikystės esąs jaunimas save laiko labiau lietuviais, negu nuo vaikystės nutolstąs ir į krašto aplinką labiau išitraukias bei jos labiau paveikiamas vyresnysis jaunimas, kurio bent dalį lietuviškos sąmonės ilgainiui perima gyvenamojo krašto tautybė.

Kokie skirtumai jaunojoj kartoje pastebimi, žvelgiant į atskirus kraštus ar kontinentus? Kur lietuviškoji sąmonė gyva, kur labiau juntama gyvenamojo krašto įtaka?

Anketą užpildžiusioj i jaunoji karta JAV-se (vidurkis 4,9), Kanadoje (4,7) ir Europoje (4,65) laikė save kiek daugiau lietuviais negu gyvenamojo krašto tautybės; Australijoje (4,4) stiprokai krypto į "lygiai-lygiai" etninę sąmonę; Pietų Amerikoje (3,7) nuo "lygiai-lygiai" etninės sąmonės vidurkis ėmė svirti gyvenamojo krašto tautybės link. Jaunosios kartos lietuviškasis sąmoningumas kiekviename krašte maždaug atitiko to krašto bendrą lietuviškąją padėtį.

Amžiaus atžvilgiu nebuvo vienodumo. JAV-se trys jaunesnio amžiaus grupės (10-14, 15-17 ir 18-20 m. amž., vidurkiu 4,9-5,2) yra lietuviškesnės sąmonės už vyresniąsias grupes (21-25, 26-35 m. amž., vidurkiu 4,6-4,8); taip pat Kanadoje (jaunesni 5,0-5,4; vyresni 4,2-4,4); be to, ir Pietų Amerikoje (jaunesni 3,8-4,35; vyresni 3,1-3,5). Australijoje tarp jaunesnio ir vyresnio jaunimo nėra skirtumo, o Europoje yra atvirkščiai: jaunesni (4,5) yra šiek tiek silpnesnės lietuviškos sąmonės už vyresnius (4,7-4,8).

Du šimtai 10-20 m. amž. jaunuolių JAV-se ir Kanadoje pakelia ne tik savo kraštų jaunimo, bet ir visos jaunosios kartos lietuviško sąmoningumo lygį. Prie to stipriai prisideda šimtas 26-35 m. amž. jaunų moterų JAV-se (jų etninis vidurkis 4,9). JAV-se šios jaunos moterys ir 15-17 m. amžiaus mergaitės yra reikšmingai lietuviškesnės sąmonės už berniukus ir jaunus vyrus. Ki-

tuose kraštuose tokio skirtumo tarp vaikinių ir mergaičių nėra.

Anketoje reikėjo nurodyti priežastis, kurios veikė asmenį, kad jis ar ji save laiko lietuviu ar lietuvaitė. Kokias priežastis dažniausiai nurodė jaunimas?

Jaunosios kartos atstovai pažymėjo įvairias priežastis, juos paveikusias laikyti save visiškai ar bent dalinai lietuviais. Šios priežastys čia spausdinamos paties jaunimo joms teikiamos svarbos tvarka.

1. *Tėvai*, t.y. pats faktas, kad jie turėjo lietuvių tėvus, apsprendė tai, kad jie visiškai ar dalinai save laiko lietuviais. Net 315 tėvus laikė svarbiausia priežastimi, 87 — antra svarbumu, 49 — trečia svarbumu. Jokia kita priežastis nebuvo suminėta tokio didelio jaunuolių skaičiaus, jokiai kitai priežastčiai nebuvo suteikta tokia pirmaujanti reikšmė.

2. *Auklėjimas*, t.y. užauginimas ir išauklėjimas lietuviškai. Jokia kita priežastis nebuvo tokio gausaus skaičiaus jaunuolių suminėta kaip antra svarbumu — 201. Kaip svarbiausia, ji buvo suminėta 75, o trečia svarbumu — 102 jaunuolių.

3. *Lietuvių kalba* — palaikyta svarbiausia priežastimi — 53, antra svarbumu — 144, trečia — 120.

4. *Bendravimas su lietuviais* — svarbiausia — 57, antra svarbumu — 54, trečia — 168.

5. *Asmeninį apsisprendimą*: svarbiausia — 57, antra svarbumu — 54, trečia — 113 (apie šią priežastį žr. skyrelį žemiau).

6. *Gimimas tautoje* ar krašte tebuvo suminėtas nedaugelio jaunuolių: kaip svarbiausia priežastis — 33, antra svarbumu — 19, trečia — 19. Tai suprantama: gimę kitame krašte nesijaučia gimę lietuvių tautoje arba nejaučia, kad tauta yra jų lietuviybės priežastis (verta čia paminėti, kad vyresnioji karta, kurių didžiulis procentas yra gimę Lietuvoje, svarbiausia savo lietuviškos sąmonės priežastimi laiko gimimą tautoje ar krašte, o ne savo tėvus).

7. Kitos jų pačių nurodytos priežastys tebuvo suminėtos tik išimtiniais atvejais: 9

- svarbiausia, 6 — antra svarbumu, 9 — trečia svarbumu.

Kokią svarbą tautinėje jaunimo sąmonėje turi asmeninis apsisprendimas būti lietuviu ?

Lietuviškosios sąmonės priežasčių svarbos sąraše asmeninis apsisprendimas yra, po keleto kitų, penktoje vietoje. Tai rodo, kad didesnė jaunosios kartos dalis juto savo tautinę sąmonę esant daugiau aplinkybių bei sąlygų pasekme, o ne asmeninio apsisprendimo rezultatu. Matyt, kad ne dažnai pasitaiko kudirikiškų tautinių "atsivertimų", bet taip pat gal negausu stipriau į sąmonę įrėžtų apsisprendimo atvejų. Tai nereiškia, kad lietuviybės pasirinkimas mažai jaunime figūruoja. Jo yra. Tik jo reikšmė, matyt, jaunimui yra ne tiek lietuviu būti, kiek juo išlikti. Mažiau apsisprendžiančiųjų yra 10-17 m. amžiaus grupėje (14-16%), o svarbiausia savo lietuviybės priežastimi savo apsisprendimą laikančių yra tik 3%. Tie procentai kyla ir pasiekia zenitą 21-25 m. amžiaus periode, kur jau 30,5% sakėsi, kad jų pačių apsisprendimas yra viena jų lietuviybės priežasčių, o tik 11% — svarbiausia. Vyresnėje, 26-35 m. amžiaus, kaip ir 18-20 m. amžiaus grupėje lietuvibei apsisprendusiųjų (25-27%), kaip ir apsisprendimą svarbiausia priežastimi laikančių (6%) procentai mažėja.

Panašūs, tik šiek tiek mažesni procentai 21-25 m. amžiaus jaunime apsisprendusiųjų už gyvenamo krašto tautybę patvirtina, kad to amžiaus periodas yra ryškesnis tautinio apsisprendimo, o kartais gal ir tautinės krizės laikotarpis.

Kokias išvadas galėtumėte padaryti apie jaunosios kartos lietuviškąją sąmonę?

Peržvelgus Pasaulio lietuvių anketos duomenis apie jaunosios kartos lietuviškąją sąmonę, ryškėja šie faktai:

1. Šioje už Lietuvos ribų gimusioje ir augusioje generacijoje didžiulė dauguma (86%) save laiko dvitautčiais, t.y. iš dalies gyvenamojo krašto, iš dalies (paprastai kiek daugiau) lietuvių tautybės.

2. 12% (t.y. vienas iš 8-9) save laiko grynais lietuviais.

3. Tėvai paties jaunimo yra pripažinti svarbiausia priežastimi, kodėl jie save laiko lietuviais.

4. Pagal paties jaunimo priduodamą svarbą (tokia eilės tvarka), auklėjimas, lietuvių kalba ir bendravimas su lietuviais taip pat yra jų lietuviškos sąmonės priežastys.

5. Asmeninis apsisprendimas yra rečiau minima ir mažiau svarbia laikoma lietuviškos sąmonės priežastis.

6. Jaunajame jaunime iš JAV-ių ir Kanados lituanistinių mokyklų pastebimas teigiamas lietuviško "šiltadaržio" efektas, t.y. iš visos jaunosios kartos jie yra lietuviškiausi, tik dar neužgrūdinti ir be svarašaus asmeninio apsisprendimo.

7. Jaunosios kartos dvitautėje sąmonėje su vyresniu amžiumi palaipsniui mažėja lietuviškumo persvara gyvenamojo krašto tautybės naudai.

8. Apsisprendimo elementas lietuviškam identitetui (kuo save laiko) dažnėja ir svarbėja su amžiumi ir pasiekia zenitą 21-25 m. amžiaus periode, vyresniuose vėl imdamas retėti ir nustoti svarbos. Šis 21-25 m. amžiaus tarpas yra ne išimtinis, bet gyvesnis tautinio apsisprendimo laikotarpis.

Aklumas ir aklieji

Vaiva Vygantaitė

Aklumas gali būti laikomas didžiausiu žmogaus nepatogumu ir nelaime. Aklumas gali ištikti turtingus ir vargšus, gudriuosius ir neišmanėlius, o taip pat visus kitus žmones. Iš tikrųjų akli žmonės nuo reginčiųjų skiriasi tiktai tuo, kad negali matyti. Tačiau akluosius Dievas kartais apdovanoja kitais talentais.

Aklumas yra regėjimo netekimas. Pasaulyje yra apie 40.000.000 aklių žmonių, o Jungtinėse Amerikos Valstijose — apie pusantro milijono legaliai aklių gyventojų. Legaliai aklais yra laikomi tie, kurie gali at-

skirti tamsą nuo šviesos ir matyti daiktų formas. Akliems žmonėms gyvenimas yra sunkus, nes jiems dažnai neįmanoma susirasti darbo.

Aklus galima skirstyti į dvi grupes: tie, kurie yra akli iš prigimties, ir tie, kurie apanka kada nors gyvenime, nors yra gimę su regėjimu. Dvi svarbiausios priežastys, dėl kurių kūdikiai gimsta akli yra: 1) kai motina, būdama nėščia, vartoja kuriuos kenksmingus vaistus, pakenkiančius negimusiam kūdikiui; 2) jeigu motina, laukdama kūdikio, susergera kuria pavojinga liga, pvz., voikiškaisiais tymais.

Gimęs su regėjimu, žmogus gali apakti dėl ligos arba nelaimės. Keturių pagrindinės ligos, sukeliančios aklumą, yra: kataraktai, diabetinė retinopatija, glaukoma ir makulės sunykimas. Kataraktai pasirodo kaip balzgana plėvelė, kuri aptraukia akies lęšiuką. Kai ta plėvelė visiškai sutirštėja, žmogus praranda regėjimą. Kataraktai gali būti pašalinami operacijos būdu. Žinoma, jeigu operacija nepavyksta, žmogus lieka aklas. Diabetinė retinopatija ištinka žmones, sergančius cukrine liga. Operacija šios ligos atveju nedaug tepadeda. Glaukoma paveikia optinį nervą akyje, kai ašarų liaukos užsikemša ir skystis susirenka akyje. Šią ligą galima gydyti vaistais ir operacijomis. Iš visų aklumą sukeliančių ligų pavojingiausia yra makulės degeneracija (sunykimas). Ji atsitinka, kai kraujas negali patekti į akies retinos centrą. Sirgdamas šia liga, žmogus mato tik akies retinos pakraščiais ir jo regėjimas palaipsniui visai išnyksta. Šiuo metu liga dar nėra gydoma. Šalia eilės ligų, nuo kurių žmogus netenka regėjimo, yra ir pašalinių priežasčių. Tai įvairūs akies sužeidimai, nelaimės, bakterijos ir užkrėtimai.

Jau nuo senų laikų žmonės tiki, kad aklieji yra nenaudingi visuomenei. Net ir šiais moderniais laikais panašus įsitikinimas tebeegzistuoja. Seniau sveikieji bijojo ir vengė aklyjū. Žmonės manė, kad aklumas yra Dievo bausmė. Jeigu naujagimis gimdavo aklas, kartais tėvai jį net nužudydavo. Pvz., Egipte akli naujagimiai būdavo skandinami Tigro upėje. Aklieji visais laikais gyvenda-

vo skurdžiai, rengdavosi skarmalais, miego-davo gatvėse ir elgetaudavo prie bažnyčių arba miestų aikštėse. Seniai pastebėta, kad kai kurie aklieji pasižymėdavo ypatingai talentais. Vieni sugebėdavo kurti poeziją kiti tapdavo gerais muzikais, tretį juokdariais — gyvendavo karalių rūmuose ir juokindavo svečius. Tačiau daugumas aklyjū negalėjo užsidirbti pragyvenimo, nes niekas nemokė jų amatų ar užsiėmimų.

Šiais laikais į akluosius krepiama daugiau dėmesio. Tyrimai rodo, kad aklas vaikas turi būti auklėjamas, kaip ir visi kiti vaikai. Jam reikia dėmesio, meilės, disciplinos, užuojautos ir kantrybės. Aklas vaikas nežino, kad jis skiriasi nuo kitų žmonių. Jis niekuomet nėra matęs kitokio pasaulio kaip tik tą, kuris neturi spalvų, formų, šviesos ar tamsos. Tėvų pareiga jį supažindinti su aplinka, išmokyti saugiai ir naudingai gyventi nematomoje aplinkoje. Mažam vaikučiui patiks žaisliukai, kurie duoda kokį nors garsą. Jis atpažįsta savo tėvus iš jų balsų. Aklas vaikutis vėliau rėplios, vėliau vaikščios, kaip normalūs vaikai. Tėvai turi jį išmokyti valgyti, kantriai, paėmę jo rankutę, su kuria vaikas laiko šaukštą, judesiu parodydami, ką su šaukštu daryti. Būdvardžiai aklam vaikui nieko nereiškia. Jis gali suprasti, kas yra karšta, šalta, kieta, minkšta, švelnu, aštru, tik liesdamas, ragaudamas. Kadangi dabar aklieji ir neaklieji vaikai kartu lanko mokyklą, tai aklieji turi išmokti viską, ką ir turintieji regėjimą. Aklieji greitai išmoksta žaidimų, kuriuos žaidžia regintieji vaikai. Akli gimę gana lengvai prisitaiko prie visuomeninio gyvenimo.

Kai žmogus apanka jau suaugęs, jam prisitaikyti yra daug sunkiau. Kadangi žmogus gerai prisimena, kaip jis gyveno regėdamas, aklumas jam teikia daug daugiau skausmo ir nepatogumo. Vyresniems žmonėms daug sunkiau išmokti naujų dalykų, kaip vaikams. Net ir "braille" sistemos raišlą, kurį visame pasaulyje naudoja aklieji, suaugę labai sunkiai išmoksta, kai tuo tarpu vaikams jis yra daug lengvesnis. Aklieji išmoksta vaikščioti su lazdelės arba šuns pagalba. Tai suteikia jiems tam tikro

savarankiškumo. Žmonės, kurie tikrai mėgina ir stengiasi, gali nugalėti savo aklumo sukeltus nepatogumus ir prisitaikyti prie gyvenimo amžinoje tamsoje.

Geras pavyzdys asmens, nugalėjusio savo aklumą, yra Helen Keller. Ji buvo ne tik akla, bet ir nebylė. Kai ji buvo septynerių metų amžiaus, jos auklė Anne Sullivan pradėjo ją mokyti ir auklėti. Sulaukusi 16 metų, Helen Keller išmoko kalbėti ir nutarė lankyti Radcliffe kolegiją. Vėliau ji visaip stengėsi padėti kitiems nelaimingiesiems akliems ir nebyliams, įsteigdama fondus, rinkdama aukas ne tik Amerikoje, bet ir kituose kraštuose. Už savo įnašus ir darbus Helen Keller yra apdovanota medaliais, pažymėjimais ir premijomis daugelyje pasaulio kraštų. Svarbiausias jos įnašas yra tas, kad Helen Keller atkreipė pasaulio dėmesį į aklųjų ir nebylių sunkumus kasdieniniame gyvenime. Tai, kas normaliems žmonėms yra vieni niekai, aklieji, nebyliai ar kiti nelaimingieji tik per didelį vargą ir pasiryžimą gali atlikti.

Kai buvo pradėta rūpintis aklųjų mokymu, jiems buvo steigiamos specialios mokyklos, atskirai nuo reginčiųjų vaikų. Tos mokyklos paprastai turėdavo savus bendrabučius, kuriuose apsigyvendavo aklieji, suvažinę iš įvairių vietų. Tačiau tokia mokymo sistema pasirodė neveiksminga. Aklieji vaikai pasigesdavo savo šeimų ir namų aplinkos. Bebūdami tik su aklaisiais, jie nepriprasdavo tvarkytis normalių žmonių pasaulyje, kuriame jiems teksią praleisti likusį savo gyvenimą. Kai vėliau, pabaigę mokyklą, jie turėjo įsijungti į reginčiųjų žmonių visuomenę, tas įsijungimas būdavo dar sunkesnis. Atskyrimas nuo reginčiųjų ir uždarymas specialiose mokyklose dar labiau paryškindavo skirtumą tarp "aklųjų ir normaliųjų". Pirmasis pradėjęs jungti aklusius ir reginčiuosius vaikus mokyklose buvo pedagogas William A. Hadley 1922 metais. Jis apako jau sulaukęs 55 m. amžiaus. Išmokęs skaityti "braille" sistema, jis nutarė ir kitus mokyti susirašinėjimo būdu. Dabar Hadley įsteigtoji mokykla turi per 100 skirtingų sričių kursų, kuriuos galima pasirink-

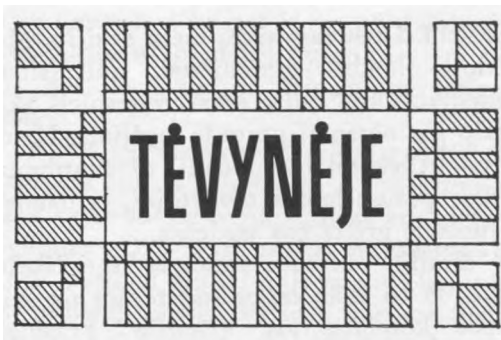
ti ir atlikti per tam tikrą metų skaičių. Mokykloje mokosi gimnazistai, universitetų studentai, aklų vaikų tėvai, vyresnieji akli, o taip pat neseniai praradę regėjimą. Namų darbai atliekami juostelėmis: užrekorduotas darbas pasiunčiamas mokytojui, o pataisyta juostelė grįžta pas studentą.

"Braille" sistema susideda iš 6 iškeltų taškų. Iš tų šešių taškų sudaromos 63 skirtingos kombinacijos. "Braille" prasidėjo 1819 m., kai Louis Braille, aklas Paryžiaus Karališkosios aklųjų mokyklos mokinys, paveiktas prancūzų armijos karininko Charles Barbier bandymų su pakilusiais taškučiais ir brūkšneliais naktinės komunikacijos reikalam, sugalvojo abėcėlę akliams. Ši abėcėlė buvo pavadinta jo vardu.

"Braille" sistemos rašyba yra skaitoma su viena ranka (retai abiem), vedžiojant pirštu eilutes iš kairės į dešinę. Rašant naudojamas specialus smailas įrankis, kuris padaro pūstus taškiukus popieriuje. Rašoma iš dešinės į kairę, paskui popierių apskukamas ir skaitoma iš kairės į dešinę. JAV-se yra per 45.000 žmonių, skaitančių ir rašančių "braille" sistema.

Šiuo metu aklieji yra daug geriau įsijungę į visuomenę. Žmonės juos priima į savo tarpą, jie gali gauti darbus, gauna federalinės valdžios paramas. Tačiau jų gyvenimas vis tiek yra sunkus, nes dažnai jie susiduria su pasityčiojimu, panieka ir diskriminacija. Aklieji teigia, kad reginčiųjų elgesys dažnai yra skaudesnis ir sunkiau pakeliamas, negu pats aklumas. Žmonės, kurie turi regėjimo dovaną, turėtų parodyti daugiau užuojautos neregiam ir priimti juos į savo tarpą kaip sau lygius, o ne kaip kažkokius "pusžmogius", nes regėjimo netekimas ne-reiškia, kad tie žmonės neturi jausmų.

Vaiva Vygantaitė yra dar tik 14 metų moksleivė. Jos tėvas yra žinomas Čikagoje akių gydytojas, tai gal jo profesija ir dukrą paskatino pasirinkti aklumo temą savo rašiniui. Vaiva labai mėgsta rašyti, gerai moka lietuvių kalbą, tad tikimės iš jos susilaukti geros spaudos bendradarbių.



Paruošė GEDIMINAS VAKARIS

NAUJIEJI LIETUVOS PARKAI

"Mokslo ir gyvenimo" žurnale, Lietuvos komunistai giriasi, kad jie įsteigę net dešimt naujų parkų. Jie rašo, kad įvairių projektavimo institutų ir gamybinių kolektyvų jėgomis kuriami parkai Lietuvoje ir mūsų laikais. Daugumos naujųjų parkų bruožas — įranga masinėms šventėms bei pasilinksminimams: dainų ir šokių, sporto aikštelės, pavėsinės, laužavietės, vaikų žaidimo įrenginiai, erdvios vejės. Parkai supa kultūros namus, visuomeninius-administracinius centrus, gyvenamas apylinkes. Tarp šių parkų yra jau reikšmingų, kurie verti būti saugomi ir puoselėjami.

Įdomu, kad daugumas vertų dėmesio naujųjų parkų sukurti be vieningo autorinio projekto, o vietos iniciatorių pastangomis.

Siūloma skelbti naujųjų parkų dešimtuoko pirmuoju numeriu Obelijos kolūkio Dainavos legendų parką. Jis sukurtas buvusio kolūkio pirmininko P. Sasnausko iniciatyva, gamtišku principu, t.y. panaudojant natūralias biocenozes. Berželių, pušų, juodalksnių guotai supa erdvas ir jaukias įvairių žolių pieveles, juosiamas vingriu taku. Rymo, legendų dvasių saugodami, stogastulpiai, vandens tvenkinėlių ir kaskadų žaismas, tilteliai, suolai — viskas poilsiui, gamtos grožio pajautimui.

Kapsuko rajone garsus savo kūrimo istorija ir "krokodilo" vandens srove, lauko estrados akustika, lieptais ir pavėsinėmis bei kitokia įranga yra Dovinės vingio parkas, dar kitaip vadinamas Miežlaiškio (kol-

ūkio pirmininko) vardu. Parke subtiliai išnaudojamas gamtos grožis. Įrengti asfaltuoti takai, automobilių aikštelės, pasodinta daug įvairių medžių.

Joniškio rajono "Pergalės" kolūkio pirmininko J. Vilūno iniciatyva Šiaurės Lietuvos lygumoje yra įsteigtas Skaistgirio parkas. Jis mažas, tačiau bręstančio parko žalumadžiugina akį ir širdį. Jame sumaniai panaudotas dolomitas, įrengta atvira estrada — šokių aikštelė, sukurtos jaukios erdvės.

Dailiai auga pagal architektės T. Seseigienės projektą pasodintas ir Bridų parkas Šiaulių rajono "Pirmyn" kolūkyje.

Penktoje ir šeštoje vietoje yra ūkio mokslininkų puoselėjami želdynai: Lietuvos žemės ūkio akademijos Dendro parkas ir Girionių Dendro parkas. Juose gausu svetimų kraštų medžių.

Septintuoju numeriu minimas K. Kaltenio kuriamas Pajieslio parkas Kėdainių rajone prie Šušvės upės. Čia gausus rinkinys Tolimųjų Rytų augalų.

Labai savitas parkas Mosėdyje — akmenų karalystės sostinėje, Mosėdžio akmenų parkas. Lobis mokslingiems ir šiaip grožio trokšiantiems žmonėms. Lietuvoje daugėja žmonių, sergančių "akmenlige".

Vilniaus krašte, Rytų Lietuvoje, minėtinas Buivydiškių parkas, kuris priklauso Buivydiškių tarybiniam ūkiui-technikumui,

Dešimtuoju skelbtinas Panevėžio rajono Ėriškių gyvenvietės parkas. Parkas įkurtas subtilioje Upytės tvenkinio ir senojo kaimo gyvenvietės aplinkoje.

Verti paminėjimo ir kiti nauji parkai. Patrauklus Šilutės rajono Juknaičių gyvenvietės žaliasis rūbas. Gražus A. Tauro suprojektuotas naujasis Beinoravos parkas Radviliškio rajone, prie Vilniaus esantis Avižienių sodininkystės tarybinio ūkio parkas, Elektrėnų kultūros ir poilsio parkas, Alytaus miesto parkas ir dar daug kitų.

VILNIAUS GELEŽINKELIO STOTYJE ŽMOGUS NERADO KUR ATSISĖSTI

Keliautojai traukiniais "Tiesoje" rašo, kad, greit susitvarkę visus reikalus Vilniaus įstaigose, pasuko geležinkelio stoties link.

Iki traukinio išėjimo buvo likę daugiau kaip valanda, tad keliautojai nutarė pasėdėti stotyje, paskaityti spaudą ir pailsėti.

Stotyje jie rado dvi didžiules geležinkelio stoties rūmu sales. Deja, jose buvo tik 12 apšepusių kėdžių, ant kurių jau sėdėjo žmonės. Išėję į peroną, pasuko į priemiestinių traukinių kasų salę. Didelė salė, bet, deja, ir čia buvo tik trys jau užimtos kėdės. Tokių keleivių su žieminiais drabužiais, nešuliais stotyje buvo labai daug. Jie pečiais ramstė stoties rūmų sienas, kiti prisėdę ant lagaminų, net pritūpę...

VARGAS DĖL ŠLUOTOS

Prieš porą metų Šiauliuose šluotas mokykloms pardavinėjo statybinių medžiagų parduotuvė. Dabar šluotas toje parduotuvėje pardavinėja tik gyventojams. Įstaigos jas turi pirkti miškų ūkyje, o jis už miesto, reikia dangintis į mišką apie 25-30 kilometrų, kur rudenį ir pavasarį be traktoriaus neįmanoma įvažiuoti.

Mokyklos ir įstaigos pradėjo pirkti šluotas iš laisvalaikio darančių žmonių. Tačiau jie, sužinoję sunkumus, nusprendė pasipelninti. Už šluotą, kurios valstybinė kaina 25-30 kapeikų, prašo rublio. Ir mokėti reikia grynais. ("Tiesa")

DAR APIE ŽIRGO IR LIETUVIO DRAUGYSTĘ

Lietuvoje meilė žirgui turi senas tradicijas. Įvairūs žaidimai ant žirgų buvo vienos pirmųjų mūsų protėvių fizinių pratybų. Keliautojas Vulfstanas, 880-890 metais aplankęs Lietuvą, mini žirgų lenktynes per šermenis. Nugalėtojams būdavo skiriamos premijos, jiems padalydavo velionio turtą. Per lenktynes dažnai reikdavo įveikti natūralias kliūtis — griovius, tvoras. Tad jau senovėje lenktynės turėjo konkursų sporto elementų.

Pirmosios oficialios jojimo sporto varžybos Lietuvoje įvyko 1922 m. Kaune, tačiau Priekulės jojikai, atstovaudami Klai-pėdos kraštui, dar anksčiau sėkmingai dalyvaudavo įvairiuose turnyruose Vokietijoje, užsienyje. Ypač meistriškai lenktyniavo Buntinis. Jis laimėjo ne vienas varžybas Vokietijoje, gerai pasirodė tarptautiniame Baden Badeno turnyre. 1924 m. Tilžėje lai-

mėjo 3 kilometrų Hindenburgo lenktynes ir tapo Rytų Prūsijos čempionu. ("Tiesa")

KOMPOZITORIAUS STASIO ŠIMKAUS GIMIMO 100-OSIOS METINĖS

Vasario 4 d. Lietuvos valstybiniame akademiniame operos ir baleto teatre įvyko iškilmingas vakaras-koncertas, skirtas įžymaus lietuvių kompozitoriaus ir dirigento Stasio Šimkaus gimimo 100-osioms metinėms. Pagerbti muzikos klasiko atminimą čia susirinko jo darbų tęsėjai — kompozitoriai, dirigentai, muzikologai, kūrybinių sąjungų, darbo kolektyvų atstovai, jaunimas.

Jau nuo trylikos metų Šimkus pradėjo savarankišką gyvenimą. Baigęs Kaune J. Naujelio įsteigtus kursus, jis ėmė vargonauti ir vadovauti chorams. Neramus būdas neleisdavo jam ilgiau užsibūti kurioje nors vienoje vietoje. 1906 m. atvyko į Vilnių. Čia įstojo į muzikos mokyklą, o netrukus — ir į Varšuvos muzikos institutą. Būdamas gerai praktiškai pasiruošęs, Šimkus per dvejus metus baigė Varšuvos muzikos instituto vargonų klasę.

Stasys Šimkus nesitenkina vien studijomis. Jis renka bei harmonizuoja liaudies dainas, diriguoja įvairiems chorams Peterburge ir vasaros atostogų metu parvykęs į Lietuvą.

Pirmojo pasaulinio karo išvakarėse S. Šimkus baigė Peterburgo konservatoriją ir parvyko į Vilnių. Palyginti labai greitu laiku, subūrė kone 100 asmenų chorą ir 1913 m. vasario 1 d. su juo koncertavo. Tai buvo pirmasis autorinis Stasio Šimkaus koncertas, nes programą, be vienos Čiurlionio harmonizuotos dainos, sudarė jo harmonizuotos dainos. Didelio pasisekimo sulaukė Šimkaus išplėsta liaudies daina — Oželis.

1915 m. S. Šimkus pasiunčiamas į JAV rinkti aukų nukentėjusiems nuo karo šelpti. Nuvykęs Amerikon, jis greit įsitraukė į plačią muzikinę veiklą: kūrė lietuvių chorų ir su jais koncertavo. Vadovavo lietuvių muzikų draugijai. Įsteigė žurnalą "Muzika". Parašė kantatą "Atsisveikinant su tėvyne" ir muziką dramai "Čigonė". Harmonizavo bei kūrė originalias dainas.



Eleonora Marčiulionienė

Uraganas, 1986

Išbuvęs Amerikoje penkerius metus, 1920-tųjų vasarą Šimkus vėl grįžo į Vilnių. Buvo užsimojęs Vilniuje įsteigti muzikos konservatoriją, bet lenkams okupavus Vilnių, sumanymo turėjo atsisakyti. Pagilinęs kompozicijos teorijos žinias Leipcigo konservatorijoje, 1922 m. Šimkus apsigyveno Klaipėdoje, kurioje įsteigė privačią muzikos mokyklą, Šimkaus iniciatyva Klaipėdoje buvo įsteigtas simfoninis orkestras, kurį sudarė 15 dėstytojų ir 42 moksleiviai. Šis orkestras pirmasis Lietuvoje plačiai ėmė propaguoti simfoninę muziką. Koncertavo ne tik Klaipėdoje, bet ir kituose Lietuvos miestuose.

Daug įkvėpimo Šimkui visada teikdavo gamta. "Graži tu esi, — rašo jis, — tavo žalia spalva mano akį ramina, tavo darželių — girių tylus šlamėjimas mano ausį malon-

niai kutena. Tavo ašaros — rasos mana žaizdas gydo, tavo gyslų šaltas kraujas — tyras šaltinėlis mano širdį gaivina".

"Saulėlė raudona", "Tu pasakyki man, saulužėlė", "Saulutė tekėjo", "Saulė motina pakilo", "Saulutė leidos", "Saulėlė nusileido" — tai tik kelios iš daugelio šimtų S. Šimkaus dainų.

Stasio Šimkaus kūrybinio darbo apibendrinimas buvo opera "Kaimas prie dvaro arba "Pagirėnai", prie kurios kompozitorius dirbo iki pat savo mirties — 1943 m. spalio 15 dienos. Tai buvo pirmoji lietuvių tautinė opera socialine tematika. Joje nemaža išraiškingų arijų, ansamblių, tačiau patys stipriausi šio kūrinio partitūros puslapiai yra chorai.

Iš kitų žanrų kūrinų paminėtini simfoninė poema "Nemunas", fortepijoninės pjesės, programinės variacijos fortepijonui "Lietuvės siluetai", baladė "Nugrimzdęs dvaras", kantatos ir kt.

Stasio Šimkaus gimimo 100-osios metinės iškilmingai minimos visoje Lietuvoje. Kompozitorių namuose buvo surengta mokslinė konferencija "Stasys Šimkus ir lietuvių muzikinė kultūra". Minėjimai ir koncertai įvyks Jurbarko rajono Seredžiaus kultūros namuose, Kauno muzikiniame teatre, Jurbarko kultūros namuose. Kaune, S. Šimkaus memorialiniame muziejuje, įrengta jubiliejinė ekspozicija. Vilniuje, Valstybinėje respublikinėje bibliotekoje, atidaroma jubiliejinė paroda. S. Šimkaus kūrinius savo koncertų programose atlieka Valstybinės filharmonijos solistai. Muzikos klasiko atminimas pagerbiamas Lietuvos aukštosiose bei vidurinėse mokyklose. Akademini operos ir baleto teatras koncertiniam atlikimui paruošė jo operą "Kaimas prie dvaro". Kauno muzikinio teatro sodelyje bus atidengtas Stasio Šimkaus biustas.

Sukakties renginiuose dalyvauja JAV-se gyvenantis Stasio Šimkaus sūnus Algirdas Šimkus ir anūkė Dalia Nalis. ("Tiesa")

■ Loyolos universitetas Čikagoje gavo 200.000 dol. iš Bolton Sullivan fondo vėžio ligos tyrimams finansuoti.

"Tiesoje" rašoma, kad Alytaus miesto centrą papuošė pirmasis pagal jo rekonstrukcijos planą suprojektuotas statinys. Šiuo pastatu pradėtas formuoti naujas miesto centras. Seni ir netinkami naudoti pastatai griunami. Sako, kad jų vietoje iškils Tarybų rūmai, kultūros ir inžinierių namai, dailės parodų salonas, prekybos įstaigos. Centrinėje Komjaunimo aikštėje, žinoma, bus pastatytas paminklas Leninui, šalia įrengta pėsčiųjų zona.

Alytaus centro rekonstrukcijos projektą paruošė Kauno miestų statybos projektavimo instituto architektai Saulius Juškys ir Kęstas Kisielius. Jie laimėjo konkursą, kurį šiam tikslui buvo paskelbusi Architektų sąjunga ir Alytaus namų statybos kombinatas.

ŠIO NUMERIO ILIUSTRACIJOS

Ši "Laiškų lietuviams" numerį iliustruojame keliomis nuotraukomis iš Čiurlionio galerijoje suruoštos parodos Vasario šešioliktosios proga. Parodoje su savo darbais dalyvavo 24 kūrėjai iš Amerikos, Kanados ir Europos. Taip pat buvo išstatyti ir keli neseniai mirusių dailininkų kūriniai: Rimvydo Cinkos, Algirdo Kurausko, Broniaus Murino ir Romo Viesulo. Visuose šios parodos meno darbuose buvo stengtasi vienaip ar kitaip išreikšti lietuvišką dvasią. Iš kai kurių čia duodamų iliustracijų dvelkte dvelkia toji lietuviška dvasia. Gal labiausiai būtų galima abejoti dėl Austės Pečiūraitės piešinio. Kur čia yra toji dvasia? O vis dėlto pagalvojus ją galima rasti. Austė, maža būdama, iš mamos girdėjo daug įvairių pasakų apie laumes, raganas, gyvates ir visokias paslaptingas būtybes. Tai buvo mūsų prieškrikščioniškos pagoniškos tautos folkloras. Tai buvo senovės lietuvių dvasia, kurią galima įžiūrėti ir šiame Austės piešinyje.

Austė Pečiūraitė. **Urda ir Šelmerdenė.** 1982-3, akri-lika. Paskolinta iš Robin Lockett galerijos Čikagoje.





Skyrių tvarko JUOZAS VAIŠNYS, S.J.

PORA KLAUSIMŲ

Vienas skaitytojas rašo, kad kartą iš dviejų ponių pasikalbėjimo nugirdęs tokį sakinį: "Mano šuniukas serga, nieko nevalgo, bijau, kad gali numirti". Tas skaitytojas klausia, ar čia tinkamai pavartoti žodžiai *nevalgo* ir *numirti*.

Žinoma, netinkamai. Kitose kalbose šiuo atveju būtų vartojami tie patys žodžiai ir kalbant apie žmones, ir apie gyvulius, bet ne taip yra lietuvių kalboje. *Valgyti* gali tik žmogus, o *mirti* gali žmogus ir bitė (mat lietuviai bitei reiškia ypatingą pagarbą). Kalbėdami apie gyvulius, mes vartojame skirtingus žodžius. Nesakome, kad gyvuliai *valgo*, bet *ėda*. Užuoat sakę *miršta*, vartojame net keletą gyvuliams tinkančių žodžių: *dvesia*, *gaišta*, *stimpą*. Tai dažniausiai vartojami žodžiai, bet jų yra ir daugiau: *nusibaigia*, *nusikapanoja*, *kojas pakrato*, *kojas užverčia*, *nusprogsta*, *krinta*. *Krinta* sakoma ir apie gyvulius (ypač didelius: arklius, karves), ir apie žmones, pvz.: *Vakar mūsų geriausia karvė krito. Kažkokia gyvulių epidemija užėjo — dabar arkliai kaip musės krinta. Daug žmonių seniau krisdavo maru. Kare tūkstančiai vyrų krito*.

Žodžiui *mirti* mes turime daug sinonimų: *kristi* (kovoje), *žūti* (kovoje ar nelaimėje), *amžinai užmigti*, *užmigti amžinui miegu*, *užmerkti akis*, *nukeliauti į amžinybę*, *nueiti į kapus*, *atgulti amžino poilsio*, *atsisveikinti su gyvenimu, su pasauliu*, *baigti žemės vargus*, *baigti žemės kelionę*, *gyvybę palydėti*, *nueiti į kitą pasaulį*, *į amžiny-*

bę, į dausas, po velėna atsigulti. .. Taip pat turime ir menkinamųjų bei pajuokiamųjų žodžių: *nusibaigti*, *nusikapuoti*, *galą gauti*, *akis pastatyti*, *kaulus pakloti*, *autus padžiauti*, *pentinus nukratyti*, *kojas ištiesti*, *barzdą užversti*..

Taip pat ir žodžiui *valgyti* mūsų kalboje yra daug sinonimų: *sotintis*, *kąsti*, *kąsnoti*, *kramtyti*, *krimsiti* (riešutus), *nemnioti* (vaikų kalboje), *kimšti*, *kirsti*, *mauksnoti*, *maukšlioti*, *šveisti*, *tašyti*. .. Vartojant menkinamąją prasmę: *ėsti*, *pusti*, *ryti*, *sprogti*...

Kitas skaitytojas klausia, ką reiškia žodis "servuoti" ir kada jis vartojamas. Šis žodis yra kilęs iš prancūziško veiksmazodžio "servir". Prancūzų kalboje jis turi įvairias reikšmes: tarnauti, atlikti karinę prievolę, aptarnauti svečius prie stalo, patiekti, paduoti, įvesti sviedinį į žaidimą ir t.t. Lietuvių kalboje priimta šį žodį vartoti tik viena prasme — įvesti sviedinį į žaidimą (pvz., tenise, tinklinyje). Taigi nepatartina jį vartoti tokiuose sakiniuose: *Susirinkus visiems svečiams, šeimininkė servavo vakarienę*. *Visiems pavalgius, buvo servuojama kava ir labai skanus likeris*. Čia galima sakyti, kad šeimininkė patiekė vakarienę, svečius vaišino kava ir likeriu ar kaip nors panašiai.

■ Panevėžio vyskupijoje jau daugiau kaip 30 parapijų neturi kunigų. Komunistai yra labai suvaržę stojimą į kunigų seminarijas.

■ Okupuotos Lietuvos pagrindžio laikraštis "Aušra", Nr. 52 (92), išspausdino laišką Reaganui, Gorbaciovui ir visoms pasaulio tautoms. Laiške, be kitų nusiskundimų, rašoma: "Austrijos Zalzburgo apygardos gyventojai, sužinoję, jog daugelis lietuvių tikinčiųjų turi tik pagrindžio sąlygomis išspausdintas sunkiai įskaitomu šriftu maldaknyges ir visiškai neturi Šv. Rašto, nutarė perspausdinti tarybinės valdžios Lietuvoje išleistą Šv. Raštą bei maldaknygę ir padovanoti kiekvienai Lietuvos tikinčiųjų šeimai. Tačiau TSRS neleido atsiųsti tokios dovanos! .. Iš viso pasaulio tikintieji važiuoja į šventas vietas, tik tarybinės 'demokratiškesios pasaulio' valstybės vadovai neleidžia eiliniam tikinčiajam įvykdyti savo svajonės — aplankyti Šv. Žemę, Romą, dalyvauti tarptautiniuose Eucharistiniuose kongresuose".



APIE "STEBUKLINGĄ" VAISTĄ — ASPIRINĄ

Jau labai seniai žmonės vartoja aspiriną kaip vaistą nuo galvos skausmo ir karščiavimo. Pastaruoju metu juo imta gydyti artritą ir net širdies priepuolius. Netgi manoma, kad aspirinas galės apsaugoti nuo saulės spindulių kaitros. Amerikiečiai kasmet suvartoja apie 20 milijardų aspirino tablečių.

Tačiau tam tikrais atvejais aspirinas gali būti žalingas. Daugelis JAV terapeutų jau nebeprirašo šio vaisto vaikams, nes sergantiems gripu ir vėjaraupiais jis gali sukelti retą ir kartais mirtiną ligą — Rejė sindromą. Šia liga kasmet susergera apie 200 vaikų. Liga labai sunki, kai kada net su haliucinacijomis, ligoniai smarkauja, siautėja, praranda orientaciją, gali sutrikti jų smegenų veikla ir jie gali netekti sąmonės.

Pastebėtas ir kitoks aspirino šalutinis poveikis. Jis dirgina skrandžio gleivinę, dėl to kartais jaučiamas pykinimas, gali atsirasti ir skrandžio opa, sutrikti inkstų veikla ir pablogėti astmatikų būklė.

Kai kurie ligoniai įpranta aspiriną vartoti nuo galvos skausmų ir be jo nebegali apsieiti. Tačiau ilgai vartojant aspiriną poveikis silpnėja ir pagaliau neveikia nė didžiausios jo dozės.

Žinoma, kad aspirinas slopina prostaglandinų sekreciją. Prostaglandinai veikia nervų galūnes ir sukelia skausmo pojūtį, taip pat yra susiję su karščių, galvos skausmų, raumenų mėšlungių, uždegiminių procesais. Aspirinas dažnai prirašomas sergant artritą, nes manoma, kad sąnarių skausmus išprovokuoja prostaglandinai.

Tačiau kartu prostaglandinai yra naudingi, nes apsaugo skrandžio gleivinę nuo pažeidimų. Kai nuo aspirino poveikio sumažėja prostaglandinų, skrandžio gaminama rūgštis ima gadinti skrandžio audinį.

Esama duomenų, rodančių, kad, blokuodamas prostaglandinų gamybą, aspirinas apsaugo nuo širdies priepuolių. Prostaglandinų skatinami sulimpa

trombocitai, ir susidaro kraujyje trombus, kurie sukelia širdies priepuolius. JAV-se aspirinas oficialiai rekomenduojamas sergantiems širdies ligomis. Kai kuriais duomenimis, kasdien vartojant aspirino tabletes, išvengiama 30-40 tūkstančių mirčių per metus. Tyrimai rodo, kad, kasdien imant 1-3 aspirino tabletes, širdininkams 20% sumažėja pakartotinio širdies priepuolio galimybė. Tačiau kai kurie specialistai šiomis išvadomis abejoja.

Kol kas nenustatyta, ar reikia sveikiems žmonėms širdies ligų profilaktikos tikslais imti aspiriną. Be to, kai kurie mokslininkai mano, kad didelės aspirino dozės gali trukdyti plėstis kraujagyslėms. Tada aspirino gydymasis poveikis prilygsta nuliui.

Floridos dermatologai teigia, kad vartojant aspiriną gali padidėti organizmo atsparumas saulės spinduliams; nebepavojingi pasidaro nudegimai — mat, nesiplečiant kraujagyslėms, į jas negali patekti daugiau kraujo.

Aspirino veikimas tebetiriamas — rašoma žurnale "San José Mercury News".

POVANDENINIS KABELIS

JAV ir Japonija iki 1988 m. susitarė bendrai nutiesti per Ramųjį vandenyną povandeninį kabelį. 13.200 km ilgio kabelis iš stiklo pluošto sujungs Amerikos žemyną su Azija ir septynis kartus padidins telekomunikacijų tinklo tarp Amerikos ir Azijos pralaidumą.

VANDENS VERTĖ

Tiems, kurie netaupo geriamo vandens, verta priminti, kad 1,7 milijardo žmonių (kas ketvirtas žmogus pasaulyje) neturi pakankamai geriamo vandens. Nuo troškulio kasmet miršta 15 milijonų žmonių. Ypač sunki padėtis Pietų Azijoje bei kai kuriose Afrikos ir Pietų Amerikos srityse.

TRUMPAI IŠ VISUR

■ Prancūzijos katalikų, protestantų ir stačiatikių Bažnyčių vadovai pasiuntė raštą Sovietų Sąjungos religinių reikalų tarybos pirmininkui Karčevui, kviesdami sustabdyti puolimus prieš tikinčiuosius. Pasirašė Prancūzijos vyskupų konferencijos pirmininkas Vilnet, Protestantų federacijos pirmininkas pastorius Maury ir stačiatikių vyskupų komiteto pirmininkas metropolitas Meletios.

■ Romos vyskupijos ribose yra daugiau kaip 25.000 vyrų ir moterų vienuolių. Tame mieste yra daugiau kaip 300 vienuolių provincijų namų.

■ Londone tradiciniam susitikimui buvo suvažiavę daugiau kaip 20.000 jaunuolių iš 18 kraštų, nuo Portugalijos ligi Lenkijos ir Suomijos. Buvo ir iš Jugoslavijos. Jie dalyvavo bendrose katalikų ir anglikonų maldose.

■ Vatikano Dieviškojo Tikėjimo kongregacija patikrino lietuviškus šventėm skirtų lekcijų ir evangelijų vertimus. Tuo rūpinosi Lietuvos vyskupų konferencijos pirmininkas arkiv. Liudas Povilonis, kuris drauge su kun. Bronium Bulika buvo nuvykęs į Romą.

■ Tarptautinis krikščionių solidarumas Salzburge, kuris rūpinasi teikti pagalbą persekiojamiems krikščionims, pasisakė už dalyvavimą Lietuvos krikšto 600 jubiliejaus minėjime. Ši organizacija reikalauja, kad būtų leista pačiam popiežiui dalyvauti sukakties minėjime Lietuvoje. Šios organizacijos atstovai patys norėtų dalyvauti jubiliejaus minėjime Lietuvoje ir tuo reikalu jau padavę atitinkamoms įstaigoms prašymą. Savo pareiškime šis sąjūdis reikalauja, kad būtų grąžintos nusavintos bažnyčios, ypač Vilniaus katedra ir Šv. Kazimiero bažnyčia. Taipgi prašo, kad Lietuvoje būtų atidaryta antra kunigų seminarija.

■ Kinijos mokslininkė profesorė Ryu-Juan Xiu, kuri dėl didelių nuopelnų medicinai buvo paskelbta žymiausia metų moterimi, viešai pareiškė, kad ji yra tikinti krikščionė. Ji vadovauja vienam medicinos tyrimų centrui ir yra Kinijos Medicinos mokslų akademijos vicepirmininkė.

■ Popiežiaus 1987 m. metraštis paskelbė, kad naujai įšventintų kunigų skaičius pasaulyje padidėjo 6,3%, seminaristų skaičius paaugo 6,24%; visame pasaulyje 1985 m. buvo įšventinti 6.734 nauji kunigai. Klierikų buvo daugiau negu 85.000. Tai didžiausias skaičius per paskutinius 15 metų.

■ Pasaulyje yra 12.741 nuolatinis diakonas, 142 kardinolai, 3.885 vyskapai. Kunigų pasaulyje 1985 m. buvo 403.480.

■ Vakarų Vokietijos katalikai Rumunijos Bažnyčiai padovanojo modernius spausdinimo įtaisus, kurie bus panaudoti maldaknygėms ir kitai liturginei literatūrai spausdinti.

■ Rytų Vokietija pirmą kartą šiemet leido organizuoti katalikų kongresą Dresdene liepos mėnesį, tačiau neduoda sutikimo popiežiui vykti į tą kongresą. Katalikų Bažnyčia, nors ir neturėdama oficialaus sutikimo, Rytų Vokietijoje laiko rekolekcijų namus, ligonines, vaikų darželius ir šiek tiek labdaros įstaigų. Parapijose leidžiama vaikų katekizuoti. Daugumas kunigų yra baigę centrinę vietos seminariją, esančią Erfurte.

■ Lenkijoje 1986 m. buvo įšventinti 989 nauji kunigai, jų tarpe 305 vienuoliai. Dabar Lenkijoje yra 22.902 kunigai, iš kurių 5.664 vienuoliai. Auga seminaristų skaičius: kunigystei ruošiasi apie 5.600 vyskupijų seminarijose ir dar trejetas tūkstančių įvairiose vienuolynų seminarijose. Taigi ten pašaukimų į kunigus netrūksta.

■ Jugoslavijos Zagrebo universiteto choras apėmė popiežių Joną Paulių II ir pagiedojo kompozitoriaus Odak religinį kūrinį.

■ Vašingtone, nežiūrint sniego ir šalčio, sausio 22 d. demonstravo apie 10.000 žmonių, protestuodami prieš Aukščiausiojo Teismo 1973 m. sausio 22 d. sprendimą, kuriuo buvo leistas negimusių kūdikių žudymas.

■ JAV nauju ambasadoriumi prie Vatikano paskirtas Frank Shakespeare. Jis yra katalikas, 61 m. Anksčiau yra buvęs ambasadoriumi Portugalijai.

■ Lietuvių rašytojų draugijos komisija, susidedanti iš pirm. prof. dr. Elenos Tumienės, Bernardo Brazdžionio ir Alės Rūtos, 1986 m. literatūros premiją 2000 dol. paskyrė Antanui Vaičiulaičiui. Premijos mecenatas — Lietuvių fondas. Šalia beletristikos, A. Vaičiulaitis yra davęs ir religinę mintį keliančių vertimų.

■ Patrick Buchanan, kuris nuo kovo 1 d., pasitraukė iš tarnybos JAV prezidentūroje, yra katalikas. Jisai yra buvęs kalbų rašytojas prez. Nixoniui. Savo pasikalbėjime su "Register" redakcija pareiškė, kad jis yra konservatyvus ir mėgsta eiti į lotyniškas mišias.

■ Lietuvos krikščionybės jubiliejaus komiteto paskelbtame dramos konkurse premiją laimėjo Anatolijus Kairys už dramą "Krikšto vanduo". Premija — 3000 dol. Konkurso vertinimo komisiją sudarė: pirm. Česlovas Grincevičius, Živilė Numgaudaitė-Šilgalienė, Nijolė Martinaitytė, prof. Bronius Vaškelis ir Zita Kevalaitytė-Visockienė.

Juoz. Pr.

REDAKCIJOS PRANEŠIMAI

Ateinančiame numeryje jau paskelbsime konkurso laimėtojus. Jiems premijos bus įteiktos "Laiškų lietuviams" metinėje šventėje gegužės 17 d. Jaunimo centre.

Mūsų ekskursijoje jau visos vietos užimtos — turime pilną didelį autobusą — 53 keleivius. Išvykstame birželio mėn. 11 dieną, grįžtame—liepos mėn. 2 dieną.

HENRIKO NAGIO POEZIJA ANGLIŠKAI

Jonas Zdanys, dėstęs Yale universitete ir pats rašęs poeziją, jau yra išvertęs nemaža lietuvių poezijos į anglų kalbą. Pažymėtina jo redaguotoji reprezentacinė antologija "Selected Post-war Lithuanian Poetry" (1979). Joje taip pat yra išspausdinti penki Henriko Nagio eilėraščiai. Šiuo metu jis ruošia Henriko Nagio poezijos rinktinę anglų kalba. O apie J. Zdanio verstus H. Nagio eilėraščius antologijoje "Contemporary East European Poetry" (1983) žymus ir įtakingas Londono dienraščio "Times" kultūrinio priedo ("Literary Supplement") recenzentas rašė, kad tai yra vieni geriausių visoje antologijoje.

To paties vertėjo versti H. Nagio eilėraščiai šiais metais pasirodys amerikiečių akademiniuose ir kultūriniuose žurnaluose: "Stone Country" ir "The Atavist", o žurnalo "Crosscurrents" ruošiamoje antologijoje, kuri vadinsis "Literary Olympians" ir bus išleista dar prieš 1988 metų Kanados žiemos olimpiadą, bus įdėti taip pat trys Henriko Nagio eilėraščiai, versti J. Zdanio. Antologijos redaktorius, pasirinkdamas dėtinuosius poetus, vertėjui rašytame laiške paaiškina: "It is planned to include the best living writers from around the world and will be published in hardcover in time for distribution prior to the 1988 winter Olympics. It will, however, be a tribute to literature, not sports".

Nuoširdi padėka "LAIŠKŲ LIETUVIAMS" rėmėjams

25 dol. auokojo A. Babickienė.

22 dol. auokojo V. Bildušas.

Po 20 dol. auokojo: A. Gylienė, G. Mitsevit.

Po 15 dol. auokojo: kun. A. Bernatonis, kun. P. Ragažinskas, V. Gečas.

Po 10 dol. auokojo: J. Steponaitis, R. Boris, V. Kupcikevičius, V. Šniuolis, S. Kamarauskienė, S. Vilimas, B. Morkūnienė, B. Kūkalis, M. Užgiriene, L. Laukienė.

6 dol. auokojo S. Pumputis.

Po 5 dol. auokojo: V. Bubnys, V. Šaulys, A. Šembrotas, S. Grigaliūnas, A. Adams, I. Kazlauskas, G. Kudžma, F. Galdikas, prel. V. Balčiūnas, P. Simanauskas, J. Čiuberkis, J. Stravinskas, J. Stanislovaitienė, J. Leiberis, V. Kubilius, E. Kezys, K. Keblys, V. Zebertavičius, J. Kačkelis, A. Stonys, R. Andrijauskienė, A. Stukas, A. Jadviršis, O. Pranckevičiūtė, J. Ališauskas, T. Šakienė, B. Stangenberg, J. Juška, S. Leikienė, E. Vaišnys, A. Zalubas, E. Šilgalis, M. Andriušienė, E. Jokubkienė, K. Valiūskienė, kun. D. Kenstavičius.

Po 3 dol. auokojo: J. Gobužis, J. Rutkienė, G. Baltrušaitis, P. Macnoius, J. Abraitis.

Po 2 dol. auokojo: A. Smilga, J. Stočkus, B. Apanavičius, S. Barmus, J. Vilkas, J. Andrašūnas, K. Butkus, M. Sodonis, E. Vaišnienė, A. Varekojis, B. Neverauskas, A. Pretkelis, S. Riškienė, J. Gepneris, B. Žvinakis, E. Strungys, V. Urbonas, S. Vilūnas, L. Padgurskis, S. Ilginis, A. Kavaliūnas, G. Žukauskas, B. Baublys, M. Menkus, V. Sidabras, I. Ulpaitė, E. Tutinas, V. Grėbliūnas, E. Čibirienė, J. Prunskis, J. Stasiūnaitis, V. Lelis, A. Dikinis, E. Olšauskas, M. Strungys, Č. Kondrošas, B. Balčiūnas.

LAIŠKAI LIETUVIAMS — Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas. Redaktorius — Juozas Vaišnys, S.J. Redaktoriaus pavaduotojas — Antanas Saulaitis, S.J. Redakcijos nariai: Danutė Bindokienė, Algirdas Grigaitis, Vytautas Kasniūnas, Nijolė Užabalienė, Gediminas Vakarlis. Administratorė — Aleksandra Likanderienė. Adresas: 2345 West 56th Street, Chicago, IL 60636. Telef. 312—737-8400. Nekaltai Pradėtosios Švenč. M. Marijos seserų spaustuvė, Putnam, Connecticut 06260. Metinė prenumerata — 10 dol., atskiras numeris — 1 dol.